

ELŐFIZETÉS:
 Egész évre . 6 ft.
 Fél évre . . . 3 ft.
 Negyed évre 1 ft. 50 kr.
 A lap szellemi részét
 illető küldemények a
 szerkesztőnek, anyagiak
 a laptulajdonosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DÍJ:
 egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
 többszöri hirdetésnél olcsóbb.
 Nyitólír sora 25 kr.
 Bélyegdíj minder hirdetésnél
 30 kr.
 A hirdetések Bittermann
 Nándor könyv- és könyvnyomdá-
 jában és a szerkesztőnél fogad-
 tatnak el.
 Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Előfizetési felhívás

„BÁCSKA“

XVI. évfolyamára.

Előfizetési feltételek:

Helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve:

Egész évre . . . 6 ft.
 Fél évre . . . 3 ft.
 Negyed évre . . . 1 ft. 50 kr.

Néptanítók számára:

Egész évre . . . 4 ft.
 Fél évre . . . 2 ft.
 Negyed évre . . . 1 ft.

Előfizetési pénzek **Bittermann Nándor** könyv- és könyvnyomdája küldendők.

A megyei szabadelvű párt husvétja.

Zombor, március 30.

A megyei szabadelvű párt méltó büszkeséggel tekint fényes diadalára, melyet a hódásági kerületben kivívott győzelem által elért. Nyugodt öntudattal ülteti meg a husvéti ünnepeket.

Nagy csata volt Hódásághon, — kihatásában sokkal fontosabb, mint egy kerületnek mandátuma. Kettőt bizonyít különösen: a nemzeti párti agitáció teljes felsülését s a szabadelvű párt vezérszerepét és életerejét. Ez állításunkat indokolják a választás körülményei.

Ez ország politikai életében talán nem volt eset, ahol hasonló vehemenciával, hasonló erőmegfeszítéssel, hasonló apparátussal ment volna ellenzék egy kerületnek neki, mint ahogy a nemzeti párt most a hódásági kerülettel tette. Tudja ezt mindenki, letagadni tehát nem lehet. Mozgósította a központból mindazt, ami legjobbat politikai arzenáljában bir, hosszas tanácskozás eredményeként jelöltettek meg a nemzeti párt azon kitünőségei, kiktől minden tekintetben a legtöbbet várhattak; ezek lejötték s heteken keresztül agitáltak a nép között.

Es végre, hogy a vezérkar egészen teljes legyen, lejött maga a fővezér gróf Apponyi Albert; lejött, hogy áldását adja a vezérkari főnökei által előkészített diadalra. Lejárta a kerület községit s mindenütt megültek előre a győzelmi tort. Lehozták gróf Apponyi Albertet, hogy a nép a nagy tusa előtt szemtől-szembe láthassa az egyedül szent eszme és ige apostolát.

Ugy gondoljuk, hogy maga Apponyi sem fogja megköszönni, hogy belevitték különben mindenki által tisztelt személyét ez áldatlan harcba, blamálták politikai reputációját azért, hogy a maguk gyengeségét az ő fényes nevével elfedjék, azért, hogy elmondhassák: itt még Apponyi sem tudott segíteni, tehát tőlünk sem lehetett a győzelem kivívását várni.

A nemzeti párt ezen végső erőlködését, s a párt teljessége által indított hadjáratot s annak eredményét épen ezen oknál fogva mindenki döntőnek fogja tartani.

Eldöntötte pedig e küzdelem azt: minő jogokat formálhat a megyei nemzeti párt azon bizonyos s oly hetykén hangoztatott vezérszerephez? Semminőt, mert akkor mikor politikai erejének minden eszközt felhasználta, csúfosan elbukott.

Ezzel kapcsolatban végleg és újra eldőlt az is: mekkora a fölénye a megyei szabadelvű pártnak ott, ahol győzelmet kell aratni. S ezen fölény nem a szenvedélyek felizgatásában, szításában, hanem azon elemek erkölcsi és értelmi tulsúlyában rejlik, melyek hozzá tartoznak.

Tudja mindenki, hogy a szabadelvűpárt elfogadta a kihívást, állt a küzdelem elébe, sőt megengedte azt is, hogy e csata a megyében végleg fog dönteni közte s a nemzeti párt között; — de a *politikai bucsujárás* eszközével nem élt. Nyugodtan, komolyan, de alaposan elverte ellenfelét.

Jó kezekben van a megye politikai vezérszülője: a szabadelvűpártban; a hódásági választás újabb és igen hathatós dokumentuma ennek.

Még egy igen érdekes tanulsága van a lefolyt küzdelemnek. Ki lett kiálltva, hogy a szabadelvűpárt mandátumait erőszaknak, hivatalos presszióknak s egyéb visszaéléseknek köszönheti, azoknak tehát semmi súlyuk sincs, mert nem kifejezői a közakaratra, mely meghamisított; tessék a hódásági kerületben győzni — adta ki a jelszót

a megyei nemzeti párt — tessék itt győzni, ahol a választók szabad akaratát, — melyet a hivatalos erőszak nem befolyásolhat — fog megnyilatkozni. Minden jobbérzésű ember itéletére bizzuk, valjon nem-e ez volt a nemzeti párt kiadott jelszava. „A szabadelvűpárt nem győzhet, mert a vélemény szabadságnak a hódásági kerületben mi sem fogja utját állani.“

Elfogadjuk, hogy a hódásági kerületben a tiszta választás minden feltétele megvolt, tessék tehát a tisztelt nemzeti pártnak is levonni ebből a konzekvenciákat.

S minthogy a szabadelvűpárt és nemzeti párt a hódásági választásban egyformán a nemzeti közvélemény extraktumát kívánta látni: e választás azt jelenti, hogy a közvélemény helyesli a kormány programját.

Es most még egynehány szót a nagy „megyei halottról“, mely állítólag az erkölcsi diadalt mégis magával vitte a sírba.

A legyőzöttek organuma nem tudván elkese-redésében mit mondani, „ünnepélyesen“ kijelenti, hogy miután a nemzeti párt csúfosan megverte, — ez a szabadelvű párt nézve fiasok. Hát van ebben a kijelentésben egy csepp ész?

Fiasok azért, mert a választás érvénytelen és semmis; eltekintve attól, hogy a hódásági halottak kürtjét senki sem kérte fel ennek enun-ciálására, de meg erre joga sincs, — ha a választást ötvenszer egymásután megsemmisítenek, ez a nemzeti párt mostani csúfos vereségének tényéből egy hajszálat sem vont le.

Hogy a nemzeti párt jelöltjének a jövőre egyhangu megválasztása több mint bizonyos, — ez olyan móka, melyet, tekintve a nemzeti párt jelenlegi, könnyen érthető akasztófa-humorát, — egészen rá hagyunk.

Előbb azt irták, hogy a Lebach-család a mi kedvünkért nem lesz szabadelvűpárti, de megdöntő befolyása sincs; most a választás után kijelentik, hogy a Lebach-család befolyása döntötte el a harcot.

Választás előtt: Ide gyere szabadelvű párt, itt mutasd meg mit tudsz! Itt próbáld hivatalos erőszakot alkalmazni; választás után: korrupció, lélekölő szavazatvásárlás, szolgabírák, jogtalan presszió stb. (Lásd az előbbi évfolyamokat.)

A nemzeti párt győzelmének dacára is

A „BÁCSKA“ tárcája.

Hit.

Goldus:

Koldus vagyok, az emberek lenéznek,
 Mert nincsen rajtam fénylő, pompa, dísz;
 De fájdalom szívémben még nem ébred,
 Van ott is kincs — oh, boldog, a ki hisz!
 Nincs hajlokam; s midőn az éj közelget,
 Megpihenek e fakerezt alatti;
 A szél dübörög, az eső zúgva hull rám:
 De fenn az Úr s az őrsi álmomat.

Tudós:

Te döre faj! — Te azt hiszed, hogy őrsz?
 Haha! — no lám ezt nem hívem soha,
 Hogy lenne, a ki Istenekre gondol,
 Ha sorsa véle olyan mostoha.
 Tudós vagyok, ki ismerem a földet,
 S a csillagok sem ismeretlenek,
 Tudom a létnek legparányibb részét:
 Istent azért, Istent nem ismerlek.

Goldus:

És boldog-e? van kincse, gazdagsága?

Tudós:

A kincs — a boldogság! . . . Tudod mi az?

Goldus:

A boldogság a lélek tisztasága
 S a legfőbb kincs a hit, hogyha igaz.

Tudós:

Te ember! Tévedés lakik szívedben!
 A kincs az ésszel rejtezik csupán;
 Hiszen az ember állat lenne akkor,
 Ha nem léteznék ész és tudomány.
 S a boldogság — azt kérded — hogy mi legyen?
 Egy üres szó, egy elvont fogalom,

Mit a rajongók s költők alkotának
 És sohasem nyugszik szilárd alapon.
 És Krisztus is, kit hódolva imádtok,
 Csak lángelméjű földi lény vala;
 S hogy durva ember büntől megriadjon,
 Keletkezék a hit, a biblia.

Goldus:

Tudós, te nagy vagy! bámulva csodállak;
 De hinned kell, ha üdvözölni vágysz.
 Isten! miért nem adsz hitet beléje?
 Ily nagy tudóst elveszni minék hágyasz?

Virtor Ferenc.

TENZILE.

— Elbeszélés. —

Írta: **Herváth Károly.**

A tél Konstantinápolyban nem hat kellemesen az emberi kedélyre. Itt nem látni hóval fedett földeket, mint éjszakai, mely csend uralkodik a városban. Inkább egy hűvös, esős tavaszhoz hasonlít, mely hajlandóbb esőjével sarat, mint havával szánutat teremteni.

Vannak azonban verőfényes napok is, melyek százszor, ezerszer pótolják azt a kis kellemetlenséget, mivel a tél jár.

Egy ilyen napon, midőn a német klub olvasó termében ültem, váratlan meglepetés jutott osztályrészemül. Egy rég nem látott barátomat találtam meg, kit igazán érdek nélkül tiszteltem, becsültem és igazán szerettem. Dr. Franzen volt a neve. Termete magas és izmos, haja szőke, szeme pedig inkább élénksége által hatott, mint szépsége által. Természete nyugodt és csendes volt, lehet mondani, egy kissé már a bus komorságra hajlott.

Keveset beszél még a legbizalmasabb társaságban is, legtöbbször egyedül tért el gondolataiba elmerülve. A kör tagjaival sem igen társalgott, a melynek rendes látogatója volt.

Ezen magába vonultság annál különösebb volt, mivel már majd másfél éve működött mint gyakorló orvos, mely idő alatt nagy népszerűsége tett szert.

Ügyességénél és különösen szépségénél fogva igen szívesen látták azon mamák, kik leányuk boldogságát szívükön hordták. Szerette őt gazdag, szegény egyaránt és igen sok milliomos leány örömet oadaadt volna a szép orvosnak a szívét.

A fiatal orvos azonban mindig tartózkodó volt és nem ravaszággal, de páratlan modorával távol tudott magától tartani minden házassági merényletet.

A megtestesült lelkiismeretesség volt. Egyformán segített ő szegényen és gazdagon. Manapság azonban a világ szemébe jó senki sem lehet. Mert ha önmaga arra törekedik, hogy jó legyen, akkor bizonyára addig áskálódna ellene, míg sárba nem hurcolják becsületét.

Sajnos, de kevés olyan ember van a világon, kinek életében legalább egy olyan tette ne akadt volna, melyet néha-néha meg ne bánta.

Franzen, mint doktor, sem volt kivéve és ment az emberi celszövényektől. Ha az egyik családnál Elsa három napig beteg volt, a másik családnál Edit bizonyosan öt napig fájlalta szemét. Pedig semmi baja sem volt, legfeljebb nem látta elégszer a „doktor bácsit.“

Sok idő telt el, míg titkait kifürkézték, mert úgy látszott, mintha csupán sétáinak élne. Asszony ész, nagy ész; ha szerelemről és házasság kötéséről van szó.

Igy történt azután, hogy egy levantei bankár nem éppen fiatal leánya, ki halálosan szerelmes volt a szép doktorba, felfedezte, hogy Franzen egy fiatal zsidó özvegy házat szorgalmasan látogatja, sőt a télen igen számos estét töltött nála.

Perának európai gyarmatában egy ilyen felfedezés nem maradhatott egy félóráig sem titok és ezen eset csakugyan valóságos forradalmat idézett elő.

A zsidó özvegy Brüsszelből jött Konstantinápolyba. Levien Flóra, mert így hívták; gazdag volt, de rokonszenven nem tudott senkiben ébreszteni, mert a szó szoros értelmében, már az odavalók szemében, külön volt. Műveltségénél fogva nem tudott bensőbb viszonyt kötni egy családdal sem és ezen elzárkózottságnak az lett a következménye, hogy ha nem is gyűlölték, de rokonszenvezni nem tudtak vele.

biztos, de futár jó, hírül hozza, hogy Lebach nem választó s minthogy a választási elnök minden ellenzéki rimánkodás dacára sem veszi ezt bebizonyítottnak s minthogy elég szívtelen s nem jelenti ki gróf Lázárt egyhangulag választott képviselőnek, — a nemzeti párt a hazafui elkéséredés ezen maximális fokán mind haza expedálja az ellenzéki választókat, hagyván a szabadelvűpártot győzni.

De hagyjuk a tréfát; a megyei nemzeti párt döntő ütközet elé akarta vinni ügyét, latba vetette mindazt, ami csak latba vehető volt, kezdve gróf Apponyitól, le egészen a négyes és ötös fogatok díszfelvonulásáig s elbukott, ne próbáljon tehát holmi nemzeti párti politikai vezérszerepről ezután álmodni, mert először kinevetik, azután csak egy szót fognak neki mondani: Hódságh!

Szabadka-bajai főispánság. A Szabadka és bajai főispánság sorsa immár végleg el van döntve. A hivatalos lap f. hó 28-án megjelent száma ugyanis a következő legfelsőbb királyi kéziratot közli: Magyar belügyminiszterem előterjesztésére Kállay Albert, Szeged és Hódmezővásárhely városok főispánját Szabadka városi, továbbá Sándor Béla Bács-Bodrogh vármegye és Zombor város főispánját Baja városi főispáni állásától ez ügykörökben teljesített szolgálataik elismerése mellett felmentem és Vojnits István országgyűlési képviselőt Baja és Szabadka városok főispánjává kinevezem. Kelt Bécsben, 1893. évi március hó 17-én. Ferenc József s. k., Hieronymi Károly s. k.

Üdvözítő távirat. A hódsági választókerületben legutóbb megejtett országgyűlési képviselőválasztás után az ottani szabadelvűpárt Sándor Béla főispán urhoz a következő távirati üdvözlőt küldötte: „A hódsági választókerület szabadelvű választói Méltóságod iránt osztatlan bizalommal viseltetnek és Méltóságod iránti mély tiszteletüknek kifejezését adni kívánják. Erről van szerencsém a párt végrehajtott bizottsága megbízásából tisztelettel értesíteni. Trischler Ferenc, pártelnök.“

Egyházipolitikai vita Zomborban.

A kormány egyházipolitikája, a mint az eddigiekből látjuk, az ország minden társadalmi körének a figyelmét magára vonta. A mi természetes dolog, mert hiszen közelről érinti a legáltalánosabb viszonyokat, a családi élet erkölcsi viszonyait.

Mint minden nagy horderejű reformkérdés fölvetése alkalmával, ugy ez esetben is akadnak, a kik inkább szeretnének megmaradni a régi állapot mellett s e miatt ellenzéki álláspontot foglalnak. Történik pedig ez egyrészt azért, mert konzervatív gondolkodásuk mellett nem képesek belátni azt, hogy micsoda mélyebb, nemesebb eszme rejlik a nagy munkában és milyen üdvös állapotot fog megteremtteni annak megvalósítása. Kétségtelen, hogy e mellett a vallási meggyőződés uralmának is meg van a hatása a reformmal szemben, de ennek csak azok előtt, a kiknek a látóköriük a dogmák világán túl nagyon szűkre szorítkozik; a kik azt hiszik, hogy pl. a házassági külső jogviszonyt is, kizárólag csak a vallási dogmáknak szabad szabályozni és a kik nem látják szükségesnek megfontolni, hogy a különböző

felekezetek hitelvei mily egyenlőtlenül oldják meg a kérdést, olyannyira, hogy — a mint a mai viszonyok eléggé meggyőzhetnek bennünket — inkább összebecsülnék, mint sem szabályozni az uralmuk alá vont hitelveket.

Az intelligensebb gondolkodás azonban régen látja már az egyöntetűség és egyenlőség szükségét akkor, a midőn a gyakorlati életben az emberek úgy cserélik már a vallást, mint akár az ingüket, pusztán csak azért, hogy a dogmák zavarában halászassanak.

És az állam, a melynek kötelessége gondoskodni a felől, hogy polgárai minden tekintetben jogegyenlőséget élvezzenek, vajjon karba font kézzel nézze ezt a tarthatatlan állapotot és vele együtt a többi ilyen viszonyokat? Tétlenül nézze, hogy ott, a hol az erkölcs magvai vannak elhintve, mint szaporodik az erkölcstelenség párája?

Ismétlem, a kik élesebben látnak, a kik jobban megfigyelik a mai társadalmi viszonyainkat, azok régen érzik szükségét annak, hogy a dogmák különfélesége alól kivigyék azoknak az életviszonyoknak a szabályozását, a melyek a társadalom erkölcsi alapját képezik.

Az ország közönségének értelmisége, tehát színe-java, a törvényhatóságokban jegecedik ki és örömmel tapasztaljuk, hogy a törvényhatóságok is belátják a megoldás szükségességét. Teljes bizalommal viseltetnek a kormány egyházipolitikai intenciói iránt és fölrattal adják tudtára a kormánynak, hogy kívánják a reformokat és pedig oly irányban, a melyben azt a kormány kívánja megvalósítani.

A példával előljárt maga a fő- és székváros. Utána több törvényhatóság és legújában Zombor szab. kir. város is elhatározta, hogy támogatni fogja a kormány egyházipolitikai reformtervezéseit.

És örömmel üdvözljük a város közönségének emez elhatározását, mert ebből látható, hogy a mi intelligens elemünk sem maradt el az ország többi törvényhatóságai mellett.

A városi közgyűlés higgadt és méltóságteljes magatartást tanúsított a kérdés tárgyalásánál.

Hallottuk hangsúlyozni, hogy a vallásos meggyőződés sérelme nélkül, sőt ennek tisztelete mellett nyugodt lelkiismerettel tartják megszavazandónak az egyházipolitikai reformokat.

Az alsóbb néposztály, a mely a gyermekkorában nyert vallási oktatáson túl nem haladt a szellemi élet terén s a mely a magasabb eszmék iránt fogékonysággal abszolúte nem bír, a mely igénytelen fogalmi körével megmaradt teljesen a gyermekkori behatások uralma alatt, — idegenkedéssel fogadja a tervbe vett reformok hírét.

A felvilágosodás azonban az egyház céljainak sérelme nélkül látja megoldhatónak a kérdést és az intelligensebb gondolkodású ember így is gondolkozik.

De a mi törvényhatóságunk magatartásából sokan, nagyon sokan tanulhatnak.

Fejér Gyula apát-plébános beszédében olyanok mutatták meg, hogy a katolikus, de sőt idegen felekezettek lelkeszei is méltán tekinthetik őt e tekintetben példának. Állásánál fogva is természetesen ellene van az egyházipolitikai javaslatnak, de ezt oly nemes és higgadt modorban, oly minden túlzástól és intoleranciától mentes for-

mában fejtette ki, hogy kötelességünknek tartjuk őt ezen fellépéséért, mely bizony sok szenvedélyeskedésnek vette elejét, egész Zombor város közönsége nevében a legmelegebben üdvözölni. Az ő higgadt beszédének köszönhető, hogy az egész tárgyalás mindig a tárgy fontosságához illő s a legkomolyabb mederben haladt.

Tanulják meg tőle, hogyan kell a katolikus pap és magyar hazafi álláspontját összeegyeztetni.

Ismételjük, hogy örömmel láttuk a mi törvényhatósági bizottságunk higgadt és értelmes többségének magatartását, és örömmel láttuk a szavazás eredményét, mely nagy többséggel mondta ki, miszerint Zombor szab. kir. város közönsége üdvözli és támogatja a kormány egyházipolitikai programját.

Bácsvármegye székhelye méltó volt magához.

Telefon Zomborban.

Zombor, március 30.

Nem csekély jelentőségű városunk haladására, hogy a kereskedelmi miniszter a telefont nálunk is be akarja hozni, és ezt a város közönségéhez intézett rendelet szerint még ez év folyamán fogja teljesíteni, ha legalább 25 magán előfizető jelentkeznék.

A villamosság századában, midőn minden pillanat, minden óra teljesen különböző az előbitől, midőn az élet minden fázisa új és új jelenségekkel bővelkedik, midőn a szellemi, ugy mint a gazdasági téren a győzelem azé, aki az időt, az általa nyújtott konjunkturákat gyorsabban tudja felhasználni, a telefon jelentőségéről, annak gazdasági fontosságáról külön beszélni szinte felesleges is. A láncszemek egyike, melyek segítségével az ember a tudás fátyához közelíteni óhajt, társa azon találmányoknak, melyek a természeti erők alapos tanulmányozása által egyszerű alapokon bámulatos eredményeket tüntetnek fel.

Zombor nem kereskedelmi és iparizó város, a forgalom azon élénksége, mely a telefont ma-holnap már nélkülözhetlen segédeszköznek tekintik, nálunk csak szerény körvonalakban van meg, még csak azt sem mondhatjuk — túlzás nélkül — hogy behozatala fogná azt megteremtteni, és mégis lehetetlen fontosságát így is el nem ismerni. Egy kapocs, mely a kultúra emberét közelebb hozza a másikhoz, mely a szellemi munkásnak is könnyebbé teszi fáradozását, állandó összeköttetést létesít és mely végeredményében az emberi nem haladásának két nagy korlátját, a tér és időt, rontja le.

Mint értesülünk, a város polgármestere már a legközelebbi napokban fogja az érdekelt köröket tanácskozmányra meghívni, melynek feladata lesz azon minimális bérlet számot biztosítani, mely mellett a hálózat felállítható lesz.

Lapunk másik helyén közöljük a használat feltételeit, melyek szerint a magánosok havonként 5 frt bért tartoznak fizetni. Kétségtelen, hogy különösen addig, míg a hálózat bérlőinek száma csekélyebb, az elérhető előny a bérösszeggel némiképp nem áll ugyan arányban, de a kezdet nehézségein túlhaladva, hisszük, hogy a tapasztalat a bérlők számát növelni fogja és idővel lehetővé fogja tenni, hogy hálózatunk kapcsolatba fog más

Fokozta ezen méltatlan gyűlöletet még az is, hogy hire keringet, miszerint Franzen sűrűn látogatja

Ezen időtől kezdve a legkülönbözőbb célzásoknak volt kitéve a doktor. De ő vagy nem értette, vagy nem akarta megérteni.

Közönyrel fogadott minden támadást, a legkisebb idege sem rándult meg arcán, a felindulásnak semmi nyoma sem látszott, de még az sem, hogy távolról is értené az eléggé találó célzások záporát.

Ep úgy látogatta betegeit most is, mint ez előtt, mindenütt a legelőzékenyebb magaviseletet tanúsítva.

Ezen dolgokat már tudtam földimről, még mielőtt vele találkoztam volna.

Legelőször Perében, az olvasó teremben láttam meg, a hol beszédbe is elegyedünk.

— Nemet ön? — kérdezé tőlem.

— Igen — feleltem.

— Különös — mondá azután az orvos, miután egy pár általános használatú szólás módot elrebegettünk, — hogy itt az emberek engem annyira megfigyelnek. Minden tettemet ők akarják befolyásolni és saját bolond eszük után akarnak háziasítani és boldogítani.

— Részemről még ezt nem tapasztaltam, velem nem törődnek az emberek.

— Csodálom! de ne busuljon, a rossz mindig elég korán jön. Bizonyosan nem elég régen van itt és hivatala olyan, melyhez nem szükséges az idegenekkel való érintkezés.

— Az meglehet.

— Látja én minden felől kémekkel vagyok körülveve; anyák, apák, leányok éjjel-nappal leleskednek utánam, ugy látszik a gyarmat könyveket vezet minden tettemről. Pedig én csak visszavonultan szeretek élni, eszedesen saját hajlamaimnak szentelve minden szabad időmet és azt nem akarják nekem megengedni.

Akkor a törökök mégis csak más emberek. Ők, ha szolgálataim elfogadták és ha házukból kiléptem, rájuk nézve meghaltam.

— Tehát a mohamedánok is biznak tudományában? — vetém ellen, mert tudtam, hogy a törökök óriási ellenszenvvel viseltetnek az európai orvosok iránt, sok

esetben még olyanokkal szemben is bizalmatlanok, kik itt megházasodtak és mégis öregedtek.

— Igen — válaszolá az orvos — lehet mondani beteieim hetven százaléka török.

Ezen nyilatkozatából láttam, hogy Franzen páratlan varázsa nemesak az európaiak, hanem még a fanatikus mohamedánokat is letudta bilincselni.

— Ezek szerint igen jövedelmező gyakorlatla van?

— Jövedelmező, de a mellett igen kényes és nehéz feladat, a nőket fátyolon keresztül gyógyítani. És a mig meg nem tagadom a segélyadást, addig nem is teszik le a fátyolt. Végre azután néhány sóhaj kíséretében az lehull, de nagyon sok esetben sajnáltam fáradságomat, mert az elrejtett arc bátran maradhatott volna a burok alatt.

— Sokszor, de talán még sem mindig?!

— Mindig nem, — mondá gondolkozva — de valamennyi nő közül, a kit eddig láttam fátyol nélkül, legszebb volt egy rabszolganő. — Ezen utolsó szavainál azonban valami különös érzés töltötte el keblét, mozdulatai idegesek, tekintete pedig fűrkésző volt. Majd gondolataiba elmerülve mereven nézett maga elé, mig keze szérakozottan járt az egy simító esonttal, melyet az újságok felvágására szoktak használni.

Arckifejezésének ezen gyors változása csak fokozta bennem a vágyat ezen nőről többet megtudni. Minden kísérletem meghiúsult, sőt még neheztelni látszott kíváncsiságomért, mivel a máskor oly nyugodt arc, benső haragot árukt el. Hídeg udvariassággal elbucsuza, oda hagyta a termet.

Az első találkozás után soká nem láttam barátomat. Később azután többször találkoztunk, de kérdéseim-mel nem mertem ostromolni, hanem megelégedtem azzal, a mit saját jószántából közölt velem. Idővel jó ismerősök és jó barátok kezdtünk lenni. Nem egyszer ő maga adta barátsága jelét, hogy engem mindinkább magához vonjon. Kereste társaságomat és e miatt valódi ostromnak voltam kitéve a hölgyek részéről. Irigykedett réam öreg, fiatal egyaránt, mert azt hitték, hogy én a fiatal orvos minden titkába be vagyok avatva, mely ezen fiatal embert körülvenni látszott. Jó magam pedig édes keveset tudtam barátomról. Annyit tudtam, hogy Berlinben orvos volt,

egy párban alkalmával tiszt ellenfelét súlyosan megsebesítette és e miatt először Athénbe, később pedig Konstantinápolyba költözött.

Ezen közlést mindig titokban tartottam, mert ismerem ezen pletykázó nép természetét, de még azt sem árultam el senkinek, hogy az annyira gyűlölt zsidó özvegygel is megismerkedtem. Mi következőkép történt.

Franzen egy napon azon kéréssel fordult hozzám, hogy honnan tudnám megszerezni Spinozza egyik művét német fordításban.

Véletlenül éppen nálam volt összes művének egyik kötete, melyet azonnal oda is adtam. Néhány nap múlva bevallotta, hogy a könyvet egy hölgy részére kérte és ez nem volt más, mint a zsidó özvegy, ki egyszersmind azon óhajának adott kifejezést, hogy szeretne velem megismerkedni.

Engem roppantul érdekelt ezen nő és alig tudtam megvárni azon pillanatot, melyben őt megláthassam.

Az özvegy lakása egyszerűen, de izlésesen volt berendezve. Ő maga gyönyörű termetű volt, nyit arckifejezéssel, nagy fekete szemekkel, melyek nyíltságot és tüzet árultak el. Osztintén bevallá az igazat, ezen szemek megígézték és szívem hevesen dobogni kezdett.

Mennyi kifejezés feküdt e sötét szemekben? Mennyi örömet és fájdalom, lemondást és szenvedélyt, odaadást és szigort, de mindenek felett bátorságot és merészséget árultak el átható tekintetükkel!

Irigyeltem barátomat, de mintha sajnáltam volna is, mert felismertem benne azon nőt, ki képes a mennyi boldogság poleárol, a melyeséges pokolba taszítani azt, ki szívének és igéző tekintetének varázshatása alatt a szívet haragra hívja fel.

Az özvegy szívélyesen fogadott. Társalgás közben a legkülönbözőbb dolgokról folyt a beszéd. Sokoldalúsága, előadásának könnyedsége, bámulatba ejtett, de azért azt még sem tagadta, hogy ő csak nő, tudománya daadára „En gyűlölem azokat, — mondá többek közt — „kik csupán azért tanulnak, hogy tudományukkal dicsekedjenek. Kiolthatatlan szomjat érezek a tudomány iránt, tisztában akarok lenni az élet jelenségeivel és erre mint eszközre, tudományra és művészetre van szükségem. De mivel is

Első m

városok, különösen a mely esetre annak szöbven kárpótolják a

A kereskedelmi kedelmi és iparkamarára szólította fel, me maga részéről is megmetteni. Hiszük, kedv cukorgyár, gőzrosunkban az igéből tesválni, szakköreink e kévánt kulturális horderejé tenni, hogy városunk város jellegét öltesse

A hódsághi

(Ereleti)

Hódságh

A hódsághi képvis immár ismeretes. A szözelmet aratott az ellenzé pártnak, nemesak a nenzesz ellenzéki párt-árvyadnie. Az egész ellenzék, eas, klerikális, mind a volt. Ezenfelül ott járt tizenegy nemzeti párti zombori táborgyár, és káraként lepték el az egykai agitáció minden nemvissza is éleket s kimondjlasztási mozgalmakban azatlan pressziót, de a s egységét még sem voltai.

Sokat lehetne erről mit pártunk kivívott, neütni rajtuk. Nyugodjanak esendes árnya takarja bcsent nem tartunk Hugó V„Jaj a megholtaknak!“

A választást megelőztisztele meg látogatásáva — bár polgári ügyszólva badelvű párt hívei — na részesítette. A határnál lo kisérte be zenezóval a könéptömög várakozott. A könek lépcsőzetéről beszéde néphez. Mit mondjunk — az — e beszédrel? Vele szent „kortes beszéd“ jelzőt, csak beszédében „politikai elveviszonyok esetelésével fűzban a nemes gróftól nagyv kisérői, mert esendes mogyobb hatást nem tudott v éljenzést és nagy tetszést r része aratott, melyben a na gemóniáját fejtegette.

A közönség a legnagyobb körül és általános föltűnést a gróf beszélt, az őt körüláll jelöltjük is — folyton cigare

tölthetném el időmet? Gondjaim teljesen elszigetelve élek, mi nem Ha talán feleség volnék, ki szerem mindenestere férjemnek élnék, az asszony, mert ez a nő legszebb vágyteljes pillantásokat vetett bar és szemérmesen földre szegezte t

Kár, hogy oly hamar vége tásnak.

Elbűvölve váltam el ezen ne

Levien Flórához nyomásztólaz ha

Levien szereti. — de ő?

Lehangoltan távozott az orvos és nehéz gondolatok közt haladt

mogó Boszporus partján a hóból

habok fel-felesapokodva, meggyald

Enen estétől kezdve barátot

nyelte volna el, még Lievien asszo

Flóra kérdéseimre megnyugt

de arca a szokottnál halványab

tekintett körül, vonásából lárs

sokat szenved.

Egy hónapnál tovább voltan

barátom társaságát.

Igen ügyesen kerülgetett eng

is pontosan látogatta, mint az

vele találkozni.

Ehez járult még, hogy kibont

tek felőle, jelesen, hogy Emma

igen gyakran látogatta és az

szeretné megnyerni.

A rabszolga-kereskedés Kon

losan be van ugyan tiltva, de a va

most is, mint száz évvel ezelőt

az oka. A török háztartás rabszo

gondolható. Török nő vagy leány, ha

férfi előtt nem jelenhet meg fátyol

ur is az ajtóban „Desdur“ (vakok)

mindazon nők, kik sem feleségei, sen

nak vele találkozni.

Elfátyolozott nőkel nem lehet a

Első melléklet a „Bácska“ 26-ik számához.

városok, különösen a főváros hálózatával hozatni, mely esetre annak szembeszökő óriási előnyei bőven kárpótolják a hozott áldozatot.

A kereskedelmi miniszter a szegedi kereskedelmi és iparkamarát is ezen terv támogatására szólította fel, mely bizonyára nem fog késni a maga részéről is ez irányban minden lépést megtenni. Hisszük, hogy midőn a vállalkozási kedv cukorgyár, gőzmalmok stb. alakjában városunkban az igéző testté, hatalmas testté akar válni, szakköreink e kérdésnek úgy gazdasági, mint kulturális horderejét felfogja, lehetővé fogják tenni, hogy városunk e tekintetben is a modern város jellegét ölthesse magára.

A hódásghai választás.

(Eredeti tudósítás.)

Hódásgh, 1893. március 28.

A hódásghai képviselőválasztás eredménye immár ismeretes. A szabadelvű párt nagy győzelmet aratott az ellenzék felett. Ezen győzelem annál is inkább nagyszerűbb, mert a szabadelvű pártnak, nemcsak a nemzeti párt, hanem az összes ellenzéki párt-árványokkal kellett megküzdenie. Az egész ellenzék, szélsőbal, negyvennyolcas, klerikális, mind a nemzeti párt táborában volt. Ezenfelül ott járt Apponyi gróf, 11, mond tizenegy nemzeti párti képviselő és az ellenzék zombori táborára és kulai kirendeltsége. Méhrájként lepték el az egyes községeket s a politikai agitáció minden nemét felhasználták, sőt ezzel vissza is éltek s kimondjuk nyíltan, hogy e választási mozgalmakban az ellenzék gyakorolt „halatlan pressziót“, de a szabadelvű párt tömör egységét még sem voltak képesek megtörni.

Sokat lehetne erről írni, de a győzelem után, mit pártunk kivivott, nem akarunk újabb sebet újni rajtuk. Nyugodjanak békében és a „fiaskó“ csendes árnya takarja be sebeiket csak azért, mert nem tartunk Hugó Viktorral, ki azt mondá: „Jaj a megholtaknak!“

A választást megelőző napon Apponyi gróf tisztelte meg látogatásával Hódásghot. A község — bár polgárai ugyiszólván mindannyian a szabadelvű párt hívei — nagyszerű fogadtatásban részesítette. A határnál lovas banderium várta s kísérté be zenezővel a községbe, hol rája óriási néptömeg várakozott. A községhezérve, ennek lépcsőzetéről beszédet intézett az összegyűlt néphez. Mit mondjunk — az előadás szépségén kívül — e beszédéről? Vele szemben nem alkalmazzuk a „kortes beszéd“ jelzőt, csak azt említjük fel, hogy beszédében „politikai elvei fejtegetését“, a helyi viszonyok ecsetelésével fűszerezte. Ezekről azonban a nemes gróftól nagyon rosszul informáltak kiserői, mert csendes mosolygásokon kívül nagyobb hatást nem tudott velük elérni. Általános eljenzést és nagy tetszést beszédének csak azon része aratott, melyben a magyar állameszme hegemoniáját fejtegette.

A község a legnagyobb tisztelettel vette őt körül és általános föltűnést keltett az, hogy míg a gróf beszélt, az őt körülálló képviselők — köztük jelöltjük is — folyton cigarettáztak. A nép ajkán

ról számos jó mondást hallottunk és jegyeztünk fel e jelenetről s legközelebb szemelvényeket fogunk belőlük közölni.

Apponyi gróf délután távozott el a községből. E napon — a döntő csata előestéjén — a hódásghai szabadelvű párt általános értekezletet tartott, melyen összes hívei megjelentek. A más-napi teendők megbeszélése után megjelent hívei között a párt jelöltje, dr. Lebach László, ki győnyörű beszédben fejtegette a képviselői kötelességeket s rámutatván az ellenzék választási harcmodorára, hogy t. i. csapatostul jöttek idegenek agitálni, azon kérdést veté fel, vajjon kinek ügye állhat jobban — azé-e, ki segítségre szorul, vagy azé, ki egyedül — minden kíséret nélkül jön s nem akar más segítséget igénybe venni, mint az elvűséget és meggyőződést? visszautasítá a személyes harcot, melyet az ellenzék vele szemben folytatott, mert ő a politikai küzdelmet nem akarja a személyeskedés terére vinni. Beszédét nagy eljenzés követte, melynek lecsillapultával — közkívánatra — Trischler Károly emelt szót, ki azzal kezdé, hogy ő a képviselőjelölttel ellenzék nézetén van, mert ő személyeskedni fog, de nem az ellenjelölt, hanem a szabadelvű párt jelöltjének személyéről akar beszélni. A mi jelöltünk bölcseje felett — ugyan — nem ragyogott a grófi korona, hanem egy sokkal szebb címer: a becsület polgári munkának címere. Ő meg van győződve, hogy a jelölt ennek szolgálatában és ezzel fog a parlamentbe bevonulni.

Beszélt még, nagy hatást és lelkesedést keltve, a szabadelvű párt fardhatatlan generálisa Trischler Ferenc, Berkes Rezső, Schwerer Jakab.

A választás napján, már a kora reggeli órákban, zenező, dohpergés és éljen riadalom verte fel álmából a község lakóit. A katonaság is kivonult és kordont huzott a két ellenséges tábor közt, a hol válszalagos rendezők sűrűgtek forogtak és tollas kalapu kortesek adták ki a rendelkezéseket. Az ellenzék zöld (zöld a remény színe), a szabadelvű pártiak vörös jelvényt hordtak. A választás színhelyére legelsőnek a hódásghai szabadelvű pártiak vonultak fel Trischler Ferenc pártelnök vezetésével; még ekkor hódásghai ellenzékét nem is lehetett látni.

Nemsokára bevonultak a többi községek is, köztük valóban impozánsul Cservenka községe. A két ellenséges tábor farkasszemet nézett s egymásnak erejét mérlegelte, közben mindegyik párt jelöltjét éltette, és a zenező, éljenzaj megrezgetté a levegőt.

Schneider Károly választási elnök pontban nyolc órakor megnyitotta a választási eljárást és a szokásos formalitások elvégzése után 9 órakor megkezdődött a választás. Az első szavazatszedő küldöttségnek a hódásghai, a másodiknak a kereszturi Lebach párt kezdte a szavazást. Hódásghról 260, Keresztúrról 165 szavazott le. Gróf László Hódásghról kapott 36, Keresztúrról 81 szavazatot. A két községből tehát 308 szavazattal többesége volt Lebachnak. Mikor ezen eredményt a szabadelvű tábor megtudta, leirhatatlan lelkesedés fogta el és a győzelem előérzetében sűrű tömegben zenezővel járta be a várost.

A szabadelvű párt majdnem minden községben tulnyomó többségben volt, még a teljesen ellenzékinek hirdetett Rác-Militicsről is 14 szavazattöbbsége volt. Ebben a községben pedig óriási erőfeszítéseket tett az ellenzék, uton utfélen nem lehetett mást hallani, mint szidalmakat az „átkos kormány“-ra.

Cservenka, Rác-Militics leszavazása után a szabadelvű párt már biztos diadalát látta. Az ellenzék azonban nem akart letenni a győzelem reményéről s a végső erőfeszítést tette meg. Nem való tehát az, amit helybeli lapjuk állit, hogy közönyösen nézték a választás további lefolyását, ellenkezőleg kocsikra kaptak, hogy a közeli községekből választókat hozzanak, de eredménytelenül tértek vissza, mert már mindenfelé elterjedt a szabadelvű párt győzelmi híre, a győzelem biztos tudatában szánakozva nézte az ellenzék kinos vergődését. Bezzeg, ha még ekkor 600 választója lett volna az ellenzéknek, más hangszerelésű nótát pöngetne zombori lapja, de fájdalom, nem volt már egyetlen egy sem, ezért vonultak vissza a választás színhelyéről.

Az első szavazatszedő küldöttségnek Lebach többsége folytán 300—400 közt váltakozott a másodiknak a kisebbség sohasem érte el az 50-et. Ily számarányban folyt a választás a záróráig, melyet a választás elnöke fél 9 órára tűzött ki.

Az utolsó órában leszavazott még a Lebach párt hódásghai tartaléka és ezzel a választási harc el volt döntve. Dr. Lebach László 323 szavazattal többséggel országgyűlési képviselőnek megválasztott.

A választási jegyzőkönyv elkészülte után nagy küldöttség ment a képviselőért, hogy őt a mandátum átvételére meghívja. Zenező és éljen riadalom jelzé megérkezett. Schneider Károly lendületes szavak kíséretében nyújtotta át a mandátumot a képviselőnek, ki erre nagyhatású beszédet intézett a néphez.

A választási aktus befejeztével a képviselő Schumacher Jakab vendége volt, ki tiszteletére lakomát adott, melyre a kerületi szabadelvű párt vezérférfiai közül többen voltak hivatalosak.

Az utcákon és vendéglőkben egész éjjelen át zajos élet folyt s még másnap reggel is nem egyszer lehetett hallani: Eljen Lebach László.

Kortes.

Ujdonságok.

Lapunk tisztelt közönségének a husvétii ünnepek alkalmából kívánjuk, hogy a bekövetkező ünnepnapok a legnagyobb örömmel jelenik meg, kárpótlásul azért, hogy a kettős ünnep folytán legközelebbi számunkat pénteken (ápril 7-én) adjuk ki.

A nagyhét. A zombori róm. kath. templomban a nagyheti szertartások a következő rendben fognak megtartatni:

Nagypénteken reggel 8 órakor német prédikáció, mely után közvetlenül tartatik az előszentelt mise a Passióval és keresztimádással; mire a Szentség a szent sirhoz vitetik, ezután bunyevác szent beszéd. Délután 3 órakor magyar sz. beszéd, melynek végeztével processzió vezetetik a Kalváriához, honnét a templomba vissza-

tölthetném el időmet? Gondjaim ninesenek, az emberektől teljesen elszigetelve élek, mi nem egészen az én hibám. Ha talán feleség volnék, ki szeret és viszont szeretetik. Mindenesetre férjemnek élnek, mint hitvestárs és házi-asszony, mert ez a nő legszebb hivatása, ezen szavaknál végteljes pillantásokat vetett barátomra. Az orvos elpirult és szemérmesen földre szegezte tekintetét.

Kár, hogy oly hamar vége volt ennek a látogatásnak.

Elbűvölve váltam el ezen nőtől és barátom viszonya Levien Flórához nyomasztólóg hatott keblemre.

Levien szereti, — de ő?!

Lehangoltan távozott az orvos ezen este tölem, mely és nehéz gondolatok közt haladtunk a város felé. A morgó Bosphorus partján a holdtól bágyadtan megvilágított hálok fel-felesapkodva, megnyaldosták a partot.

Ezen estétől kezdve barátom eltűnt, akár a föld nyelte volna el, még Levien asszonynál sem jelentkezett.

Flóra kérdéseimre megnyugtató választ adott ugyan, de arca a szokottnál halványabb volt, szeme aggódva tekintett körül, vonásából látszott, hogy szenved, igen sokat szenved.

Egy hónapnál tovább voltam kénytelen nélkülözni barátom társaságát.

Igen ügyesen kerülgetett engem, bár betegeit most is pontosan látogatta, mint ezelőtt és még sem tudtam vele találkozni.

Ehez járult még, hogy különféle kóza hírek keringtek felőle, jelesen, hogy Emin basa özvegyének házáig igen gyakran látogatja és az egyik rabszolganő kezét szeretné megnyerni.

A rabszolga-kereskedés Konstantinápolyban hivatalosan be van ugyan tiltva, de a valóságban ép úgy úzik most is, mint száz évvel ezelőtt. És ennek is meg van az oka. A török háztartás rabszolga-nők nélkül el sem gondolható. Török nő vagy leány, ha vallásos akar lenni, férfi előtt nem jelenhet meg fától nélkül, maga a házi ur is az ajtóban „Desdur“ (óvakodjatok) kiált, hogy mindazon nők, kik sem feleségei, sem leányai, óvakodjanak vele találkozni.

Elfátyolozott nőkkel nem lehet a házat vezetni, tehát

nem marad más hátra, mint rabszolga-nőket használni, kik nem mohamedánok és így fától nélkül jelenhetnek meg a férfiak előtt. Ha kiváltatik és ezáltal egy török felesége lett, rögtön fától borul arcára, épúgy mint a többinek.

Keresztyn szolgálkat nem fogadnak fel a törökök, részint vallási, részint szociális okoknál fogva, mohamedán nőt a fentemlített okoknál fogva nem lehet használni és így a házi ur kénytelen rabszolga-nőket vásárolni.

Vannak rabszolga-nők, kik már gyermekesüktől kezdve szolgálói teendőkre lesznek oktatva, ezek a közönséges rabszolga-nők, vannak azután olyanok, kiket csak fényűzési cikknek tekintenek.

Az utóbbiak nevelésével többnyire özvegy nők, vagy magasabb hivatalnokok nejei foglalkoznak haszonlesésből.

Ezek összevásárolják az 5—6 éves szép leánykákat, legtöbnyire kaukázusi törzsekből, felnevelik, tanítják nyelvekre, zenére, táncra és művészetre, ha ez utóbbira tehetséggel bírnak, azután eladják gazdag családoknak, a hol ezen erkölcsös és kitünően nevelt, testileg és lelkileg legszebben kifejlődött leánykák igen tekintélyes állást foglalnak el.

Ezen rabszolga-nők a társaság mulattatására vannak hivatalos és törökországban ez ép oly fényűzési tárgy, mint nálunk egy szép festmény.

Nagyon sokszor azután előkelő férfiak nejei lesznek, sőt volt már rá eset, hogy szultánokat adtak a portának.

Emin pasa özvegye szintén birt egy ilyen rabszolganőképedzével, a hol dr. Franzen, mint házi orvos szerepelt. Már maga ezen körülmény is feltűnő volt, dacára, hogy őt, tanítványát ragadta ki a halál torkából.

Hálából a török nő feltétlen bizalmával ajándékozta meg, ki aztán rendes vendége lett a háznak, a házi orvos szerepében; bár szalonja csupán a legmagasabb és legelőkelőbb uraknak volt nyitva.

A hírek nem esáltak és ez gondolkodóba ejtett. Miért bujkál előttem; miért kerüli a szép özvegyet, kiről meglehetősen győződve, hogy szereti, kinek házáig kizárólag maga látogatta és Flóra őt többre becsülte és többnek tartotta, mint pusztán barátjának.

Ezen dolgok igen komolyan foglalkoztatták eszemet.

Bár mindenben még sem adtam igazat a keringő hírek. Mert hogyan lehet egy rabszolga-nőért rajongani?

Teljes lehetetlenség, hogy egy ilyen leány hajlamait követhetné. A nevelése sem felel már meg a mai szokásainknak.

De kivihetetlen az egész, mert ha mindjárt meg is szöknek, a hatóság az elszöktetett leány urnőjét támogatná. A leányt elvonnák tőle és minthogy európai követte el a tettet, még talán halálra is ítélnék.

Tehát birnia a nő teljes lehetetlenség.

Egy mód volna ugyan, — megvásárolni — de európainak Konstantinápolyban rabszolga-nőt tartani nem szabad, feleségül kellene tehát venni.

Barátomnak nem volt vagyona és hogy Stambulban doktor nem szerezhett egy év alatt ezreket, azt is tudtam. Hogy is gondolhatott ily viszonyok közt arra, hogy a leányt magának vallhassa.

Most az egyszer Franzen nem számolt a körülményekkel; azonban meg voltam győződve, hogy bolondot nem fog cselekedni.

Egy napon, midőn a kör termében ülve olvastam hazám újságait, gyöngéd kéznymást éreztem vállamon és a mint fölpillantottam, a rég eltűnt barátomat láttam magam előtt.

Arca lesaványodott, tartása nem volt ruganyos és arcának komorsága megijesztett. Szemeiben nem villogott a régi ifju tűz és ez halvány arcával ijesztő képet mutatott.

Kérdezni nem mertem, annyira már ismertem, melőzve tehát minden kíváncsiságot, vártam addig, míg ő maga adja elő kíváncságot.

— Nem sátnánk egyet? — mondá meglehetősen izgatottan.

En örömmel egyeztem bele, mire utunkat az öreg hid felé vettük. Jó darabig szótlanul haladtunk egymás mellett, míg végre a következő szavakkal szakítá meg a csendet:

— Ön ismeretes a pénzügyi viszonyokkal itt, nem tudna senkit, a ki hajlandó volna tizenöt ezer frtot kölcsönözni, csupán csak egy évre?

Export-gőzmalom... szándékolt export-gőzmalom...

Művészet és...

A Vasárnapi Ujság... 13 képpel, a következő...

Fővárosi Lapok... érdekes külön mutatószámok...

Joki regényei... Egy magyar nő... rokonszenvenvel találkozót...

Szenzáció halálosét... Kállay Lajost, a „Zentai Néplap” társzerkesztőt...

A Protics-Hoffmann ügy... kezik az az átvásztott izgatott szült esetre...

A csantavéri olvasókörnek... f. é. 26. számában egy „Nyiltér”...

A csaantavéri olvasókörnek... f. é. 26. számában egy „Nyiltér”...

Az idegen nyelvű beadványok sorsa... Hazai bíróságaink közül csak kevés...

Halalozás... Michelsz Károly a palánkai kender...

Barátom magartatása lehangozt, mivel nem hittem róla, hogy ilyen kézhözlen szenvedély lehetett benne...

térve énekeltek a Jeremiás sirmalmai és a Miserere. Esti 7 órakor a sz. sirmál ima és ének...

Nagysonbatoron reggel 6 órakor körmenetileg Szent-segkítélt. 8 órakor tűzszentelés...

Huscévnapján reggel a 7 órai csendes mise után az étkek megáldása...

Huscévnapján a szokott órákban megtartott szent miséken kívül 1/2 óra magyar egyházi szónoklat...

Csaszka György kalocsai érsek Uj-Palánka községek építési célokra 2500 frtot adományozott.

Kinevezés. Volt tankertületi főigazgatókat, Fehér Ipoly, pannonhalmi főapátot...

Hírek az ügyvédi kamaránk köréből. A szabadkai ügyvédi kamara dr. Bruck Mór ügyvédet...

Istentisztelet. Az ágost. evang. híveknek tudomásul adatik, hogy ápril 2-án, délelőtt 10 órakor...

Garáról a következő sorokat vettük: Becses lapja 24-ik számában megjelent a napi hírek között egy tudósítás Garáról...

Meghívó. Az ipartestület tagjainak tudomására hozom, miszerint szombaton d. u. 5 órakor az ipartestület helyiségében...

Mulatság. A zentai községi polgári leányiskola növendékei által 1893. évi ápril hó 3-án, azaz husvét hétfőjén...

Meghívó. A zombori iparosok készítvényeinek árucarnoka, mint szövetezeket, a kereskedelmi középiskola épületében...

Panaszkönyv feleltetett a zombori fogyasztási egyület mint szervezetet...

— Legnagyobb sajnálatomra, nem rendelkezem ilyen nagy összeg felett. — Távolról sem gondoltam arra, hogy az ön sziveségét vegyem igénybe...

— Tudom, hogy ön lovagias ember, de miért is felvilágosított tartozik annak, kinek oly sokat köszönhet. — Szavamba mondom, félek tőle, nem is merek...

— Legyen olyan jó, — de már a következő percben alig lehetett érteni, mivel zokogásba tört ki, — mejejen Emin pasa özvegyéhez és mondja, hogy Ali pasa...

— És én ezen rabszolga-nő? — Igen. De a legfinomabbak egyike, mint a minökét itt az előkelő nők nevelni szokták.

Második melléklet a „Bácska“ 26-ik számához.

Export-gőzmalom. A Zomborban felállítani szándékolt export-gőzmalom ügyében az értekezlet április 3-án d. u. 3 órakor, a zombori kereskedelmi és iparbank helyiségében meg fog tartatni és az erre vonatkozó meghívók már szétküldettek.

20% árengedménnyel szállítja a gyógyszerreket a zombori fogyasztási egyesület mint szövetkezet tagjai részére Hegedűs József, a szentháromság-hoz címzett gyógyszer-tulajdonosa. — Ajánlata az irodában a tagok által betekinthező.

Művészet és irodalom.

A „Vasárnapi Ujság“ március 26-iki száma 13 képpel, a következő tartalommal jelent meg: „Az országos nőképző-egyesület jubileuma.“ Mikszáth Kálmántól. (8 képpel: 1. Gróf Teleky Sándorné. 2. Veres Pálné. Barabás Miklósnak az egyetemi ház díszteremben levő festményei után. 3. Az országos nőképző-egyesület választmányi ülése, 20 arcképpel. 4-5. A növendékek csoportozata ténnyekben. 6. Az egyesület társalgó terme. 7. A jubileum rendező bizottság tagjai, az elnököknek felajánlott ezüst koszorúkkal. 8. A benlakó növendékek hálóterme. Ellinger Ede fényképei után.) — „A nőképző egyesület története.“ — Vámosy Mihályhoz. „25 éves igazgatói működésének emléktünetpé. Koltmeyer Rudnyánszky Gyulától. — „Ottília néni.“ Elbeszélés. Irta Bodon József. — „Várkastély a Kárpátokban.“ Regény Verne Gyulától. (Képpel: „Az országos nőképző-egyesület tanintézet.“ (Képpel: A nőképző-egyesület épülete Budapesten, a zöldfa-utcában.) — „A Bedő Albert jubileumára készült emlék.“ (Strobl Alajos szoborműve, metszete Morelli Gusztáv.) — „A távol keletről.“ Új levelek. Gróf Széchenyi Andortól. — „Vámosy Mihály“ Szalay Károlytól. (Arcképpel.) — „Puskás Tivadar.“ Hoitsy Páltól. (Arcképpel.) — Irodalom és művészet; Közintézetek és egyetek; Mi újság; Sakkjáték; Képtalány, stb. rendes rovatok. A „Vasárnapi Ujság“ előfizetési ára negyedévre 2 frt a Politikai Ujdonságok-kal együtt 3 frt. Megrendelhető a Franklin-Társulat kiadóhivatalában (Budapest, egyetem utca 4. sz.)

A „Fővárosi Lapok“ a napokban rendkívül érdekes külön mutatóványát adott ki, melyet az érdeklődőknek kívánatra készítséggel megküld a kiadóhivatal. A „Fővárosi Lapok“ rendkívül számában a szerkesztő és az újabb és régebbi irodalmi gardából kikerülő munkatársak egész serege a lap változatos rovataiban érdekesen mondják el, hogyan, miképp készült napról napra ez az egyetlen szépirodalmi és társadalmi napilapunk. A „Fővárosi Lapok“ előfizetési ára egy hónapra 1 frt 40 kr, egy negyedévre 4 frt. Az előfizetési összeg legcélszerűbben postautalvánnyal küldendő következő címmel: „Fővárosi Lapok“ kiadóhivatala Budapest, Ferenciek-tere 3. sz.

Jókai Mór regényei képes kiadásban. Egy magyar nábob 2. füzet. Ezen általános rokonszenvvel találkozó második füzetét vettük kézhez. A nagyalku, testes füzet előkelő díszszel van kiállítva s a nagy író ezen első díszkiadásával szemben most, az 50 éves írói jubileum küszöbén, a nemzet köréből visszatarthatatlanul kitörő lelkesedés folytán oly általános érdeklődés mutatkozik, hogy mulasztást követnünk el, ha e fényes díszmű egyes füzetének megjelenéséről számot nem adnánk. A második füzet 33-80. lapig terjed s hat művészi kiviteli szöveggel van díszítve. A szövegek minden fejezet végén és elején találhatók; a záróképek kisebbek, a kezdők már nagyobbak; az alakok művészi és korhű rajzai mindkét fajtanál egyenlően meglepők. A harmadik füzetben, mint értesültünk, egy színes aquarellképet várhatnak ismét az előfizetők. Jókai regényei képes kiadására minden könyvkereskedésben megrendelhető. Előfizetés 10 füzetre 4 firtal legcélszerűbben az Athenaeum könyvkiadóhivatalához (Budapest, Ferenciek-tere 3.) címezhető, mely az első füzetet kívánatra ingyen megtekintésre küldi.

KRÓNIKA.

Felvonulás — levonulás.

Ha a hódásági választás alkalmára, csak úgy véletlenül, föltámadt volna régen nyugovó Xenofon bátyánk, kétségkívül megírta volna a második Katabasist és a második Anabasist, még mielőtt ismét nyugovóra hajtaná hisztorikus fejét.

De mivel hogy éppen nem volt kedve otthagyni az alvilágot és szakértő emberek állításai szerint legalább is kétséges, hogy egyhamar bajlandó lenne föltámadni, nincs más mód hátra, minthogy jó magam irjam meg a modern fel- és levonulást — egy tárcában. Mert az al kalmat elszalasztani — az atókor okulására való tekintettel — legalább is bűn a zsrnalisztika muzsája ellen.

Mivel pedig a jó Xenofon hagyatékát képező történetirői kalamust nem nekem szavazta be a bíróság, az én összes vagyonomat csak az alkotmányos költségen szerzett egyetlen rozsdás tárcáiról peuna képezi, (sőt — a szerkesztő állítása szerint — már ez is kimúló (félben van) nem adhatok mást, mint csak vázat, vázát egy megírandó nagyobbszabasu „Kata-“ és „Anabasis“-nak, vagy — nem bánom — hexameterekben gördülő eposznak. Talán akad műszáfi az utókorban, aki ennek alapján megírja a korszakot alkotó munkát.

A fölvonulás.

A birodalom fővárosában nyugodtan csibukozik a fővezér, amikor híre érkezik, hogy egy tartomány várja általa leendő meghódítását.

Nosza megy az üzenet a meghódítandó tartomány szomszédos provincia helytartóhoz, hogy rögtön készüljön a hadjáratra. A csatározást azonnal kezdje is meg, a döntő harcánál majd a fővezér sajátkezőleg is jelen lesz.

A készülődés megkezdődik és üzenet megy tovább a gazdátlan tartományba, hogy rögtön sziveskedjenek meghódolni. Akadnak, akik földet és fűvet visznek a nagybatalmasságnak hódoltaságuk jeléül, de a tartomány lakóinak többsége tiltakozik ez ellen.

Hogy, hogy nem, egyszer csak akad egy másik batalmasság is, aki szintén pályázik a tartományra és szintén feni a kardját a harchoz. Útközre készülnek innen is, tulnan is. A hadsereg vasutra ül (modern fölvonulásról van szó) és meg sem áll Gombosig. Itt megszűnik egynehány pohár sört és folytatja tovább utját.

Ötös, négyes, hármas, kettős és egyes fogatok viszik a sör- és diadalszomjas harcosokat. A meghódítandó tartomány első községe bandériummal fogadja (ismételten modern hadjáratról van szó) a nagy fölvonulást, a helyőrség (schützler-csapat) disztüzet ad és — a telep meghódol.

Tovább! Az ötös, négyes, hármas, kettős és egyes fogatok tovább roboznak; a másik telep is meg van hatva az imponálás parádé láttára és meglepetésében — meghódol. A harmadikban már zászlók alatt a pontifex maximus vezeti a népet az érkezők elébe és nem csak hogy meghódol, sőt megszabadítóként üdvözli őket, s nyomban kéri rájuk az istenek áldását.

Végre elérnek a tartomány fővárosába. Itt ugyan esőndesebb a fogadtatás, de annál méltóságtelesebb. Semmi ellenállás, sőt csend; éppen alkalmas arra, hogy a vidékre kirohanások tétessenek, ami meg is történik. Mindenütt siker.

A fölvonulásnak meg volt a hatása, a diadal teljes, a tartomány az övéké.

A döntő harc.

Megérkezik a tartományra szintén jogot formáló ellen fél. Gyöngye ellenség. Oda se neki!

De a láthatár föllegzik.

A harc kikerülhetetlen. Leteszik a sörös, pezsgós és konyakos poharakat és megkezdődik a tusa.

Még az égboltozat is elhomályosult, a felhők is szánalmas könnyeket hullattak, a mikor meglátták, hogy idelelny mennyire ontják a bort és sört.

Anno 1893. post crist. natum, az ibolyák hónapjának 27-ik napján, borongós éjjelen végződött a harc.

Közkatonák bevették a színhelyen (részegen) és száguldó ötös, négyes, hármas, kettős és egyes fogatok roboztak széjjel a világ minden tája felé — turesen.

A „biztos győzelem“ nem volt egészen biztos; sőt — úgy vették észre, hogy el is veszett a harc. Az a másik hódította meg a tartományt!

A visszavonulás.

Infandum — szerkesztő ur — iubes ronovare dolorem, megírni ezt a jelenetet!

Rövid lesznek, nem tudok soká foglalkozni vele.

A merre fölvonultak arra történt a visszavonulás is.

De az ötös, négyes stb. fogatok hova lettek? Az éj sötétjében csak néha volt hallható egy egy szekér zöreje és itt ott támolygott egy egy paripavesztett harcok a Gombos felé vezető uton.

A reggeli vonatindulás végre együtt találta a fölvonulókat. Ó, én azt hiszem, hogy a sóhajaiktól indult meg a vonat is, az hajtotta azt Zomborig és a fővezér székhelyéig!

„Persze, persze, elfelejtették, hogy puszkapor is kell a háborúhoz. De hát ki is gondolta volna, hogy a parádé nem elég az üdösségre!“

„Sejtettem, hogy így lesz, mondja a másik, csak nem akartam szólni.“

„Ó, én biztosra vettem“, mondja a harmadik.

„Mindegy! A hogy van, úgy van! Szól a negyedik.

Én csak azt a gyönyörű szép fölvonulást sajnálom!“

Bizony kár is érte!

Marci Pán.

FÖLTÁMADUNK . . .

Megszűnt a téli fagy. Eltűnt a hófehér lepel, pusztán áll előttünk a föld teste. Mikor az őz beköszöntött, napról napra pusztult, fakult ez a test. Lassankint elvesztette ép tagjait, mind jobban roskadozott, míg végre ráborult a szentfödő. Azt hittük akkor, hogy örök álomba merült. A téli nap gyér sugaraival a sirbolt pislogó mécséként tűnt fel, és a némaság a holtak birodalmára emlékeztetett. De im a nagy halott letépi magáról fehér leplet, kilép a sirból, és a nap ragyogva szórja rá sugarait. Biztatva szól felénk: Föltámadunk, föltámadunk.

A kis fűszálak félnéken dugják elő fejeiket a föld alól. A tél kemény fogságát szabott rájuk. Elfonnyasztotta gyenge sarjakat, s aztán súlyos hős és jégötömetet halmozott fölőjük. Most újra szabadon emelik fel szálaikat, s örvendnek a langyos szellőnek, a nap éltető melegének. Közöttük meghúzódik a szerény ibolya. Félnéken csak önmagának ült, de annál mélyebben érzi az új élet örömeit. Minden fűszál, minden virág üjongja: Föltámadunk, föltámadunk.

A völgy öleiben kis patakocskák csörgödez, ide s tova szökell vidáman és gyermekként feleli az imént átállt bus napokat. Tél idején biz nem csobogott. Mervé jégvonat jelölt csak érdeket, és mint egy megfagyott könny hűződé: a föld fehér arcán végig. A napsugár életre keltette az kavicsok fölött rohanva dalolja: Föltámadunk, föltámadunk.

A réten nyüzsgő élet támadt a siri nyugalom helyén. Előkerülnek a régi lakók, kiket a fagy mély álomba szenderített. A pajkos egér már élelem után szimatol; a hősög és futó ürge nyújtözva másznak elő teregeikből, hogy a napfényben sűtkérezzenek. A pacirta odahagyta a város füstös légréteget és itt az úde légtében csattogva emelkedik újra ég felé. Az erdő sarjadjó levélrügyei közt madárdal és madárfitty hangzik. A fák dalosai visszatértek, új fészket raknak s örvendezve zengik: Föltámadunk, föltámadunk.

Az emberi sziv gyönyörrel üdvözli a tavaszt. Az első napsugár kicsalja a szabadba; kéjjel szívja magába az úde levegőt s bálmulva szemléli a viruló életet. A sok változás benne is változást okoz: új érzelmekre, új vágyakra gyul. Ujra szeret, újra remél és a tavasz legszentebb ünnepe rajongva tör ki: Föltámadunk, föltámadunk.

Csak te, rideg ész, nem érzed a szép kikeletet

— Ámbár igen nehéz feladat, mivel olyan subjectivitással nem lehet senkit sem leírni, hogy ez egy másik személy úgy lássa maga előtt, mint a valóságban.

— Ön férfi és művész — folytatá Flóra — öntől megfogom hallani az igazat. Nő nem felel meg ezen ügyben, legyen az bármennyire emberismerő és művész. A nőmet csupán a férfiak tudják megítélni, legalább a női hatást illeti . . .

Még akart valamit mondani, de szavait hirtelen félbe szakította.

— Tehát bízhatom önben? kérdé röviden és igazgatólag. A legkülönbözőbb érzelmektől áthatva hajtattam vissza a városba, a mohamedánok negyedébe.

Megérkezve, Emin házában a tölgyfakapun alkalmazott kopogató segítségével csakhamar beocsajtottak. A ház, hová beléptem, farácsos volt elzárva, a mely mögött már ott állott a fekete rabszolganő, látogatásom céljára kérdezte.

Elmondtam kívánságomat. A szerezésen nő eltűnt, de csakhamar visszajött egy második, majd egy harmadik, míg végre egy eltévedt nő jött hozzám, kire teljes lelki nyugalommal rá lehetett fogni, hogy gournaveute.

Igen hosszú tanácskozás folyt köztünk. Megvizsgáltuk jobbról-balról. Míg végre egy európai nő szabadított meg ezen kellemetlen helyzetből.

Elolvastva a levelet, megparancsolta az egyik feketének, hogy nyissa meg számomra a rács kapuját. Belépve rajta, intett, hogy kövessem.

Először egy hosszú folyóson haladtunk végig, mely szintén rácsajttal volt elzárva.

Kísérő nőm levette nyakáról az acél láneon függő kulcsot, kinyitotta az ajtót és jobbra fordulva, egy sötét szobában találtam magam.

A mint később a faablakok megnyitáltak és a világgosság behatolhatott a szobába, láttam, hogy az bizony nagyon egyszerűen van berendezve.

A falak kékre voltak bemázolva, itt-ott papagályok, útek a legtarkábbra festett virág szalagokon. A falon, szokás ellenére, sok olajnyomatu kép lógott. Ott volt a

szultán, a német császár és mások arcképei; volt ezeken kívül még néhány tájkép is.

Az ajtótol jobbra egy zongora állott, szembe vele három támlásszék a legutolsó divat szerint készítve és egy tarkára festett lámpa egészítette ki a szoba butor-zatát.

Nemsokára megérkezett Emin pasa özvegye, a francia nevelő nő kíséretében. Az urnó rosszul beszélt franciául, a miért is a kisasszony lett volna hivatalos a tolmács szerepét játszani. De miután biztosítottam, hogy elég jól tudok törökül, mosolygott, jobban szemügyre vett és székel megkínálva, megkezdé a társalgást.

— Ön tehát Tenzilet akarja látni?

— Ali basa . . .

— Megbízásából — egészíté ki szavaimat — ön leakarja festeni egy európai nő részére, ki igen érdeklődik a gyönyörű teremtsé iránt.

Eleinte meglepett a dolog ezen fordulata, mivel a rajzolás programon kívül állott.

— Azt hiszem, így áll a dolog.

— Ali basa már igen régen alkudozik. A leánykát már gyermekkorától ismeri, de úgy látom, sokalja a nevelési költséget. Nálunk ugyan nincsen divatban — folytatá az urnó — lefesteni a szépségeket. Kivételt csupán a szultán képez; jelen esetben azonban Ali basa kedvéért megengedem, de előre megjegyzém, hogy kétszernél többet nem lépheti át e küszöböt és e két alkalomnál is csak rövid ideig.

Ezután intett a francia nőnek, ki egy török ruhába öltözött leánykát hozott magával.

A leányka nagy hatást gyakorolt reám.

— Itt van Tenzile — mondá az urnó, a leányra mutatva. A megtestesült szeretetreméltóság, felruházva a legszebb női bajakkal. Keresu termete dacára telt izomzatu volt, a legügyesebb görög szobrász sem teremthetett szebb vállakat. Göndör, aranyárga haja, ábrándos sötét szeme, finom metszésű orra, gyengén sárgába hajló arc-színe és a gönbölyded szájjal egészítették ki azon leirhatatlan varázsszal bíró kedves női arcot.

E perctől kezdve megértettem barátom mámorát, de

együttal csodáltam állhatóságomat. Olyan szeliden tudott az emberre tekinteni, hogy teljesen meglepedezve a maga énjéről, egészen varázshatalmába kerítette a vigyázatlant.

— Ez az ur téged le fog festeni lányom — mondá a pasa özvegye.

Tenzile udvariasan meghajította magát, mialatt arcát az ártatlanság gyenge pirja borítá el.

— Én nem vagyok nagyon szép — mondá tiszta francia kiejtéssel — nekem sárga arcrom van, barátóim sokkal szebbek.

Hangja lágy, kellemes és hajlékony volt, nem csoda tehát, ha a doktort elkábitotta.

— Ezen urnak az a feladata, hogy téged lefessen egy német nő részére, ő csak készer fog jönni, a miért is nyugodtan kell majd magad viselned.

Tenzile igenlőleg intett.

— Nem fogom soká igénybe venni türelmét, — mondám a gyönyörű teremtséhez — ma csupán egy felületes vázlatot fogok készíteni, azonban szükséges lesz, hogy a kicsikével huzamosabb ideig társaloghassak, — folytatám az urnóhoz fordulva — mert ezáltal megismerem lelki állapotát, mely hű tükre az arckifejzésnek. Kérném tehát ehez becses engedelmét!

— Társalogjon Tenzilével, — mondá az urnó a büszkeség bizonyos nemével.

Elővettem jegyzőkönyvem, mivel vázlatkönyv nem állott rendelkezésemre. Nagy vonásokban elkezdtem vázolni a szép arcot, mialatt a legkülönbözőbb dolgokról beszélgetünk.

Rendkívüli éles ítélő képességet árult el; nem közönséges ismeretekkel, nevelése nem különbözött semmiben azon leányokétól, kik a francia nevelőintézetekből kerülnek ki.

Rajzomat egész ottlétem alatt kíváncsian nézte, szegény ártatlan tekintete nyomasztólag hatott lelkületemre, úgy hogy a látogatást nem huzhattam nagyon hosszúra.

Részvétellel bucsuztam el a leánytól, ki dacára, hogy ép oly teremtsé Istennek, mint mi és sorsa felett meg-

megindítására, azonban előzetesen még több tájékoztató adat közlését kérte, melyek összeállítását folyamatban lévő, azok a legközelebbi napokban át fogják küldeni.

A folyó hóban megjelent fősorozat alkalmával állított 270 egyén, kik közül a hadsereg illetve honvédségbe 95, a póttartalékba 23 soroztatott, 103 visszahelyeztetett, 29 fegyverképtelennek találtatott, 6 felülvizsgálatra, 5 pedig megfigyelés végett a kórházba küldetett.

A város határa egyes részeinek mélyebb fekvése okozta, hogy a lefolyt télen előfordult rendkívüli havazás után beállott olvadás folytán határunk mélyebben fekvő részeiben a belvizek nagyobb mértékben emelkedtek.

Igy a bilyi-obziri határrezek birtokosai részéről emeltetett nálam azon panasz, hogy azon levezető árok, mely Sztanisits és Krusevica községek belvizeit a Moszongába levezeti, az érdekeltek által rossz karban tartatván, ennek folytán az ott összegyűlt víz ezen határrezeket elárasztja. Ezen panasz megvizsgálása iránt a szükséges intézkedéseket megtettem és annak orvoslása iránt esetleg amennyiben az nem csak az én, hanem részben Bács-Bodrogh megye alispánjának hatáskörébe tartoznak, — vele egyetértve intézkedni fogok.

Ugyancsak a belvizek növekedési folytán dr. Kronits István, Poppovits Dusan és társai azon kérelemmel fordultak hozzám, miszerint a keleti gradinai határrezek belvizei lecsapolására az annak idején az egész város határára nézve kidolgozott kulturmérnöki tervek alapján az érdekeltség alakították meg. Ezen kérvény öröndetes bizonyítékul szolgál annak, hogy ezen tervek, melyek ellen a közönség részéről annak idején oly nagy fokú idegenkedés mutatkozott, hogy azok foganatosítása mellőzendő volt, valóban a birtokos osztály érdekében kiváló fontosságú közgazdasági jelleggel bírnak és midőn ezen különben még a tárgyalás stádiumában lévő kérvényt itt feleltem, azon reményemnek adok kifejezést, hogy városunk többi birtokosai is, kik a belvizek káros behatásait elszüntetni kénytelenek, szintén törekedni fognak ezen évről évre megújuló elemi csapás elhárítására a belvizek szabályozást eszközölni.

A közegészségügy állapota a lefolyt két hónapban eléggé kedvező volt, ragályos vagy járványos kórok közül szörványosan csakis a ronesoló toroklob mutatkozott, az uralkodó kór nem a légyó szervek hurutos lántalmái voltak.

A tanács iktatóba folyó évi március hó 24-ig beérkezett 2868 ügydarab, hozzáadva a január havi 1216 hátralékot, el volt intézendő 4084, melyből 2496 elintéztetett, hátralékban maradt 1588.

Az arvaszéknél beérkezett ugyanezen idő alatt 406 ügydarab, hozzáadva a január havi 250 hátralékot, el volt intézendő 656 ügydarab, melyből 575 elintéztetett, hátralékban maradt 81.

A községi bírósághoz beérkezett 316 ügydarab közül 271 elintéztetett, hátralékban maradt 75.

A rendőrkapitánysághoz beérkezett 559 ügydarab-ból 466 elintéztetett, hátralékban maradt 93.

Tűzeset nem fordult elő, a közbiztonság állapota kielégítő volt, áttoloncoltatott 2 egyén.

Befolyt e két hó alatt: 39,291 frt 87 kr állami adó, 308 frt hadmentességi díj, 12,646 frt 90 kr városi adópótlék, 740 frt 96 kr utiadó, 139 frt 50 kr ebadó, 179 frt birtokváltási díj.

Végül tiszteletteljesen feleltem, miszerint a nagyméltóságn m. kir. kereskedelemügyi miniszter ur legújabbán a város közönségéhez intézett rendelete szerint meg a folyó évben városunkban telefonhálózatot szándékolván létesíteni, ha legalább is 25 magán előfizető jelentkeznek, már a legközelebbi napokban érkező szándékozom egybeahívni a végül, hogy ezen oly fontos és a korszerű haladás szempontjából annyira kívánatos intézmény behozatalára a közönség részéről a szükséges lépések megtétesenek.

Az előadottak után oly kérelemmel fordulok a tekintetes törvényhatósági bizottság elé, miszerint jelentésemet tudomásul venni méltóztatásuk.

Ezen kimerítő jelentést a közgyűlés egyhangulag vette tudomásul.

A kormány egyházpolitikája.

Budapest fő- és székvárosa ugyszintén Zemplén

vármegye ártirt a város közönségéhez, hogy a kormány egyházpolitikájának támogatása tárgyában, mint az említett két törvényhatóság is tette, fölratot intézzen a város közönsége a kormányhoz.

A tárgysorozat 12-ik pontjával volt ez kitűzve, de több bizottsági tag kérelmére első sorban vétetett tárgyalás alá.

Fölvastatott az állandó választmány javaslata, mely fölratot intézését ajánlja.

Fölszólalt első sorban *Koczkar Zsigmond* közjegyző, biz. tag.

Méltóságos főispán ur!

Tek. törvényhatósági bizottság!

Köztudomású tény s így e törvényhatósági bizottság minden egyes általam tisztelt tagja előtt is tudva van, hogy a magyar kormány a polgári anyakönyvvezetés, a vallás szabad gyakorlata, a zsidó vallás recepciója és a kötelező polgári házasság nagy elveinek megvalósítását vette fel programjába.

E kérdések oly mélyen érintik hazánk minden egyes állampolgárának sokszorosan vitális érdekeit, hogy senki sem csodálkozhatik, ha az országban általános eszmecsere tárgyát képezik e kérdések és a törvényhatóságok is egymás után kifejezést adnak nézetüknek és óhajtaiknak az orsz. kormányhoz és a képviselőházhoz intézett felterjesztéseik és kérvényeikben.

Ily körülmények között nagyon természetesnek találom, hogy Magyarország oly tekintélyes, intellektuális erőben gazdag törvényhatósági bizottsága, minő a zombori, épen értelmi gazdságánál fogva mintegy erkölcsileg kötelezve van e kérdésekben elfoglalt álláspontja felől nyilatkozni, mely nyilatkozat, ha egymagában nem is lesz döntő befolyással a kormány elhatározására nézve, azonban a többi törvényhatóságok kifejezett kívánságával kapcsolatosan oly forrást képeznek, melyből a kormány a felvetett egyházpolitikai kérdéseknek liberális és demokrátiikus szellemben való megoldására erkölcsi erőt merithet.

A kérdések már most az arra vonatkozó törvényjavaslatok beterjesztése előtt, egy a sajtóban, mint magában az országgyűlés mindkét házában oly széles mederben tettek megvitatás tárgyává és az indokoknak oly halmaza hozott fel pro et contra, hogy a felvetett egyházpolitikai kérdések liberális szellemben való megoldásának szükségére mellett ismétlések nélkül indokokat felhozni alig lehetne.

Ez okból nem is kívánom terhelni a m. t. törvényhatósági bizottságot a lapokból jól ismert indokok ismétlésével, annál kevésbé, minthogy Zombor város törvényhatósága épen polgári elemekből való összealkotottságánál fogva nemcsak a szőnyegen levő kérdések, de minden felmerülő kérdésnek liberális és demokrátiikus szellemben leendő megvalósítása mellett kell, hogy állást foglaljon.

Azonban engedjen meg a m. t. törvényhatósági bizottság csak annyit megjegyezmem, hogy ha higgadtan, minden politikai és vallási fanatizmustól mentesen bíráljuk a kormány egyházpolitikai programjában lefektetett nagy és korszakot alkotó elvek céljait, úgy arra a meggyőződésre kell jutnunk, hogy azokkal a kormány tulajdonképpen a lelkiismereti szabadság és a vallás szabad gyakorlatának teljes épségben tartása és megővése mellett, sőt ilyeneknek létesítése mellett oly intézményeket kíván létesíteni, melyek mig egyrészt Európa csaknem minden művelt államában a kívánt jó eredményel már alkalmazásban állanak, addig másrészt a magyar állam egységét a különböző vallásfelekezetek közötti béke állandósítását, a házaselet erkölcsi alapjának fejlesztését és a polgárok teljes egyenjogúsítását biztosítják, vagy ezekhez bennünket egy hatalmas lépéssel közelebb hoznak.

Ma a vallásfelekezetek tekintélyes része egymással az ugynevezett elkeresztelések miatt csaknem állandó surlódásban áll. Ma a hány vallás, csaknem annyiféle nyelven vezetnek a születési, halálozási és esketési anyakönyvi kivonatokat. Ma az egyik magyar, a másik latin, a harmadik szerb, oláh, stb. nyelveken állítja ki anyakönyvi kivonatát úgy, hogy a jogkereső közönség nincs és alig is lehet kellőleg tájékozva, hogy hol kaphatja meg a szükséges okmányokat s még ekkor is formális szakértőkre van szüksége azok megértelmzése tekintetében.

Ma a hány vallás, annyi a házassági jog. Hogy ebből azután oly komplikációk keletkeznek, melyek épen az egyöntetűség hiányában a házaselet erkölcsi alapját megingatják és a ma már csaknem létjogosultságot nyert ugynevezett vadházasságoknak felburjánzását segítik elő.

Ma még az is házassági akadályt képez, hogy a másik házassaladó fél oly hitfelekezet híve, melynek tagjai a közös haza integritásának megővése végett velünk együtt működnek. A mai állapotok mellett lehet valakinek két törvényes felesége.

Ma a vallásfelekezetek nem élveznek egyenlő jogokat. S így tovább egész sorozatát hozhatnám fel azon contravers állapotoknak, melyek az állam polgárainak egyenlő jogokat nem biztosítanak, sőt a vallásfelekezetek állandó surlódásának szolgálnak tápanyagául.

Ezen vizsás, a teljes jogegyenlőség magasztos elvének meg nem felelő állapotok megszüntetését célozza a kormány egyházpolitikai programjának szabadelvű megvalósítása. Es ha tekintetbe vesszük, hogy a vallásfelekezetek civilis, világi vonatkozású ügyeikben az állami suverenitásnak nem koordinálva, de subordinálva vannak, úgy kétségtelen, hogy állami hatalomnak nemcsak joga, de kötelessége is oly viszonyokat létesíteni, melyek a honpolgároknak az egyházi ügyekben is egyenlő jogokat biztosítanak.

Csak így érhetjük el azt, hogy mindenki imádhatta Istenét ott és úgy, a hol és a hogy azt akarja, és a hogy azt vallása szabályai neki előírják, de mely vallási szabályok a közös haza érdekeivel és törvényeivel sohasem lehetnek ellentétben.

Ha ez így van és helyesen van így, Angol, Francia, Német, Olaszországban, Belgiában, szóval Európa minden művelt államában, úgy, hogy Magyarország e kérdésekben ma Törökországgal áll egy nívoun, — ha magában Olaszországban a r. kath. egyház fejedelme, a pápa ő-szentsége székhelyétől szolgáló országban a püspökök közül többen, minden lelkiismereti kérdés felvetése nélkül utasíthatják az alpapságot, hogy a házassaladó feleket csak azoknak a polgári uton történt egybekelése és ennek dokumentálása után adják össze a r. kath. egyház szertartása szerint; — ha ő felsége, szeretett apostoli királyunk egyetlen fia boldogult Rudolf trónörökös ő fensége meg tudott hajolni, arája hazájának törvényei előtt és magát előbb a polgári hatóság előtt adatta össze Stefánia ő fenségével, akkor én nyugodtan várom az egyházpolitikai kérdésekben alkotandó törvényjavaslatokat, mert megvagyok győződve, hogy azok valamint a külföldön, úgy édes hazánkban is megtermik jó gyümölcseiket.

En tehát, ki buzgó katolikus vagyok ugyan, de magamat első sorban magyar állampolgárnak kívánom tekinteni, pártolom az állandó választmány határozati javaslatát és azt elfogadásra ajánlom.

Végül pedig az állandó választmány javaslatát ajánlja elfogadásra.

Fejér Gyula, apát-plébános, biz. tag, nem fogadja el az állandó választmány javaslatát, de nem indítványozza az ellenkezőjét sem. Meggyőződése, hogy a törvényhatósági bizottságnak nem hivatása a politika, a kormány politikájának bírálata; hanem hivatása a város anyagi és szellemi életének előmozdítására közreműködni. Nem engedhető meg, hogy ide beférkőzzék a politika és hivatkozik a főispánnak a multkori közgyűlésen mondott szavaira, mely szerint itt nincsen sem kormánypárt, sem ellenzék.

A régi rendi alkotmány idejében helyén lehetett a törvényhatósági bizottságokban is a politika, de most már ez egyedül a törvényhozás feladatát képezi.

De különben is vagy lesz törvény a tervezett reformjavaslatokból, vagy nem. Ha lesz, úgy meg lesz, ha a törvényhatósági bizottság ellene nyilatkozik is; ha pedig elbuknék, nem lehet azzá, ha egytől egyig mellette nyilatkoznánk is.

Indítványa: hogy az átiratokat egyszerűen vegyük tudomásul és tegyük a levéltárba azokat.

Kozma László szerint a kérdésnek Fejér apát szerinti elintézése igénytelenséget, közömbösséget, határozatlanságot, hallgatást jelent. Nyilatkoznia kell okvet-

maga elé és nem is látszott észre venni, hogy hozzá szölk.

Ekkor egy öregebb nő lépett a szobába, kibén Levienné kulcsárnőjét ismertem fel, ki elvevő Tenzilétől a levelet, a doktorhoz fordulva mondá: „Urnómtól a doktor ur részére.”

A szép gyermek ijedten nézett az orvosra és minden tagjában remeget. Nem véltem átlépni az illem határait az által, hogy átvettem a levelet és olvastam, mely Levienné asszonytól volt.

„Forrón szeretett barátom! Megtudtam, hogy ön boldogságát máshol és nem nálam véli feltalálni. Eteleltem, hogy önt boldognak lássam és ezért váltottam meg e leányt az ön számára.

„Forrón szeretett barátom! Megtudtam, hogy ön boldogságát máshol és nem nálam véli feltalálni. Eteleltem, hogy önt boldognak lássam és ezért váltottam meg e leányt az ön számára.

Tenzile egyuttal tudomására is hozza ez örömhirt, karácsony estéjén pedig azért, hogy minden évben észébe jussom e napon, hogy én önt igazán, forrón, őszintén szerettem és az ön boldogsága többet ér, mint az enyém.

En legyőztem magamban a női gyöngeséget és utolsó kívánságom csak az, hogy e kedves teremést boldoggá tegye és választása szerencsés lett legyen.

Tenzile a levél átadás után visszamegy urnőjéhez és mindaddig ott fog maradni, mint menyasszonya, míg a szükséges intézkedések megtéteinek.

Boldogságát szívből kívánja Levienné Flóra.”

Mig én a sorokat olvastam, barátom nyugodtan a leánykához lépve, mondá:

— Tudja ön, mi van ezen levélben?

— Igen uram, — felelé a leány szemléstve.

— Meg van ön elégedve azon nő akaratával, a ki önt ide küldte?

— Kötelességem engedelmeskedni, — felelé a leány remegve.

— Szeretből teljesíti ezen kötelességet?

— Miért ne? — mialatt felelemte szemét? — En önnek hü eselédje leszek.

— Nem eselédem, hanem feleségem lesz. Tudja ön azt?

— Igen, nekem is azt mondták — válaszolá kissé bátrabban.

— És nem ujjong szíve, nem érez valami kimondhatatlan örömet felette? fűrkészte a doktor.

— Örülök — mondá a leányka.

— De ha önnek más férfhoz kellene nőül menni, boldogtalannak érezné magát?

— Akkor azt szolgálnám, mivel nekem ez a kötelességem.

— Örömmel szolgálna mást is? — kérdé a leánytól Franzen.

— Igen uram!

— Tehát nem érzi, hogy boldogtalan volna, ha nem lenne az enyém.

Tenzile nevetett.

— En önbem szívesen látom uramat.

— Nem lenne vigasztalhatatlan, szomorú és boldogtalan ellenkező esetben?

— Nem! mialatt ártatlan mosoly húzódtó végig arcán. Ezen társalgás törökül folyt. Most Franzen hozzám fordulva, németül folytató a társalgást.

— Az álom eltűnt, azt hittem, hogy szeret, pedig most látom, hogy e leányka más légkörbe való, mint a milyenben mi élünk. Szép teremést, gyönyörű játékszer, de nem nekünk való feleség. Hogy Flóra milyen nő, mutatja levele, melynek tartalma világos bizonyítéka, hogy milyen nemesen gondolkodik és feláldozza önmagát annak, ki őt méltatlanul eltaszította. Most vége a mámoroknak, tisztább látok, mint valaha. Elmegyek hozzá, kikérem bocsánatát, most már másodsor mentett meg.

— Jozefa! vezesse ezen leányt vissza urnőjéhez és mondja meg Levienné asszonynak, hogy rögtön jövek köszönetemet nyilvánítani.

Barátságosan nevetve bucsuzott Tenzile és az öreg nővel távozott.

— Ön meg fog bocsítani — mondá Franzen hozzám fordulva.

— Siessen, siessen — küldém őt — minden pillanat drága ajándék, melyet a villában tölthet. Nekem pedig egy fenséges estém lesz, mert örülni fogok az ön boldogságán.

— Megkísértem kiérdemelni a kegyelmet — felelé a doktor.

— Megvagyok róla győződve, hogy megkapja.

A sötétben egy sokat mondó kézzorítással váltunk el. En haza mentem, a doktor pedig a villába hajtatott.

Még nem voltam egy órát oda haza, midőn hallom, hogy egy kocsi áll meg a kapu előtt.

Levienné borzas mása állott előttem egy levéllel, melyben felkértem, hogy jöjjenek a nekem küldött kocsi-val rögtön a villába. Oly gyorsan haladtam a lépcsőn lefelé, hogy az öreg alig tudott követni.

A midőn a szobába léptem, Levienné barátom karjai közt találtam.

Oly boldog arccal ültek ölelkezve egymás mellett, mint a hogy ily alkalmakkor az lenni szokott.

A leánykát már visszaküldték urnőjéhez.

Hogy hogyan békültek ki, azt nem tudtam soha, Franzen csak annyit mondott, hogy az öröm, félelem és a netaláni boldogság reményében egész testében remegett.

— Midőn a szobába léptem, — mondá Franzen — „Bocsáss meg, bocsáss meg“ szavakra fakadtam. Gyakran megcsik, hogy valaki hideg érzelműnek látszik és ilyenek tartja az egész világ. De rendkívüli események beálltával a valódi érzékeny ember tör ki belőle. Ilyeneknél az első benyomás legtöbb esetben kedvezőtlen, de hibájukat belátva, megcsalni képtelenek. Levienné e szavaknál nyakamba borult. Midőn felnyitotta szemét, karjait nyakam köré fonta és forró ajkaink találkoztak.

Másnap Emin pasa özvegye megtudta, hogy Tenzile nála marad a további intézkedésig. Pár napra rá Ali pasa jelentkezett Levienné asszonynál és azon óhajának adott kifejezést, hogy Tenzilét befogadná házába.

— Csak akkor, ha örömmel megy — köté ki Levienné.

A leány igen örült a szerencsének, hogy ily gazdag urhoz költözökdhetik, mi még az nap meg is történt.

lentül a törvényhatósági bizottságnak, hogy ily színben ne tünnek föl.

De a kérdésben már magát a hazafiasság kérdését is látja.

Kétségtelen, hogy itt az állam jogáról van szó; és kell, hogy ez a jog a családi viszonyok rendezésében a házassági jog törvényes szabályozásánál megfelelő módon érvényesüljön, érvényesüljön olyan érdekszpontokkal szemben, amelyek talán nem is a nemzeti eszme körén belül helyezkednek el.

Nem kételkedik, hogy valami van abban is, amit Fejér apát ur mondott, miszerint a törvényhatóság természeténél fogva politikai nem szabad; megengedi, hogy ez sokszor csakugyan céltalan, tüdvtelen dolog. De a törvényhatósági bizottság a politizálás egy magasabb nemét nem csak üzheti, hanem ez egyenesen törvénybe irt joga is, különösen pedig ebben a nagyfontosságú kérdésben nem csak jogunk, hanem kötelességünk is a politizálás.

Meg van győződve, hogy ha Budapest megkeresése nem is fekkündék itt az asztalon, a város közönsége a kérdést mégis behozta volna. De ha már itt van a megkeresés, még most is hallgatni, — vajjon mi-csoða értelme lehetne ennek? Kedvező nem. Vagy azt jelentené ez, hogy a kérdés hordereje iránt a törvényhatóság fogékonysága fejletlen, vagy hogy a kérdés jelentősége iránt érzéketlen, hogy a tartalom megítélésében fogyatékos, vagy hogy a véleményét kimondani félnék és kislelkű. Ezeket a lehetőségeket ki akarja zárni.

Eltfogadja az állandó választmány javaslatát.

Dr. Molnár Gyula még nem látja megvitáztatva annyira az egyházi politikai kérdéseket, hogy pro vagy kontra hozzászólani nem lehetne. Szerinte a törvényhatóságnak ki kell vennie ebből a harcából is a részét.

Félre teszi ez alkalmora pártpolitikai meggyőződését és úgy kívánja megvilágítani a kormány egyházi politikai programját.

És itt részletesen kifejti a program egyes pontjait és hangsúlyozza azok szükségességét. Érdeklődéssel figyegette különösen a házassági jog terén manap uralkodó bizonytalanságot és az ebből eredő bonyodalmasakat. Két konkrét esetet is hoz föl, két — állítólag — zombori esetet. Az egyiknél egy férjnek két törvényes felesége, a másikonál egy nőnek két törvényes férje van.

Tartatlan állapotnak tartja azt, a mely e téren manap uralkodik és tüdőzi a reformokat.

Fejér apát urnak az ez ügyben tanúsított magatartását is toleransnak látja, amiből meg azt következteti, hogy ő sem akarja utját állani a baj megoldásának.

A törvényhatóság tehát csak hazafias kötelességet teljesít, amikor a haladás útjából egy görünyöt elhárit. Elfogadja az áll. vál. javaslatát.

Radulovits Szilárd biz. tag szerb nyelven beszelt. Abból indult ki, hogy a népek a reformok nem kellene; — nem kellene a katolikusoknak, reformátusoknak, gör. keletieknek, sőt a zsidóknak sem. Ha pedig mindezeknek nem kell, úgy minek akarják azt annyira!

A zsidók recepciójának fölöslegességét pl. ezel indokolja: Minek a zsidók recepciója? Hát van valami bajuk a zsidóknak?

A teljes vallásszabadság meg van szerinte, tehát ebből az indokból is fölösleges a reformok.

A hol a polgári házasságot eddig behozták, ott a nép kívánta azt és ott a nép most meg is van azzal elégedve.

De nálunk a nép azt nem kívánja s ha mégis behozzák, könnyen lehet belőle baj.

Fejér apát-plebános indítványát pártolja.

Bikár Simon biz. tag rövid indokolás után szintén a Fejér indítványát ajánlja elfogadásra.

Fejér Gyula élt ezek után a zárszó jogával. Kozma biz. tagnak ama kijelentésére, hogy a kérdés támogatását a hazafiasság is kívánja, kijelenti, hogy ő a hazafiasságban tulszárnyalni magát nem engedi, de ezért még sem pártolja a reformokat; fejtegeti még röviden azt, hogy ezek a javaslatok a töltök várt erkölcsi hatásnak se fognak megfelelni és főtartja indítványát.

Tizenegy bizottsági tag névszerinti szavazást kért; törvény szerint azonban legalább 20 tagnak kell ezt kérnie s így a főspán nem rendelte azt el.

Fölállással történt a szavazás. A szerbek egytől egyig ellene voltak az állandó választmány javaslatának, de azért a nagy többség elhatározta a pártoló föllirat intézését.

A közgyűlés több tárgya.

A Ferenc-esatorna árvédelmi költségeit a város viselni nem akarja. De a földmívelésügyi miniszter az erre vonatkozó polgármesteri határozatot föloldotta. A közgyűlés elhatározta, hogy fölterjesztést intéz a miniszteriumhoz, a melyben újból kéri, hogy mentessék föl a város közönsége azon költségek viseléséről, a melyek pusztán csak abból az okból merültek föl, hogy a részvénytársaság a város határán át vezette a Ferenc esatornát.

A kereskedelemügyi miniszter leirt a városhoz az iránt, hogy az országos kiállítás rendezését támogassa a város közönsége. A közgyűlés utasította a tanácsot, hogy ez iránt javaslatot terjesszen elő.

Tudomásul veszik, hogy a pénzügyminiszter az adófölszámolási bizottság elnökévé Latinovits Pál borsódi földbirtokost és alelnökévé Tárczay Mór-t nevezte ki.

A közoktatásügyi miniszter a gimnázium udvarát ki akarja bővíteni s e célból megvenni szándékozik a szomszédos Gász-féle házlatket. 10.000 frtba kerül. Ez összeg felét a várostól kéri. A közgyűlés nem találja oly kedvezőnek a város anyagi viszonyait, hogy a kért 5000 frt megadható lenne. Ez ügyben fölír a miniszterhez.

Az építőiparosokat és segédjeiket kötelező munkarend iránt alkotott szabályrendeletet a miniszter jóváhagyta. A közgyűlés tudomásul veszi.

A polgári loavató bizottság megalakított.

A berkocsi ipar gyakorlásáról alkotott szabályrendelet szintén jóváhagyott a kereskedelmi miniszter részéről. — Tudomásul vétették.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter játszotérert kért a diákok részére. Kijelölték a lóvásár- és a kalvária előtti teret. A miniszter választ közütlök.

Falcione-féle ösztöndíjak Kleiner Lajos részére történt adományozása miniszterileg jóváhagyott.

Dr. Balogh Ernő biz. tag indítványozta, hogy világhírű írók, Jókai Mór 50 éves írói jubileumának megünneplésében a város is vegyen részt. A közgyűlés

dr. Csibás Benő polgármester elnökle alatt kiküldötte dr. Alföldy Árpád, dr. Balogh Ernő, dr. Grünér Samu, dr. Molnár Gyula és Kozma László biz. tagokból, dr. Gertinger Pál tanácsnok és Matzitz Pál aljegyzőből álló bizottságot, hogy az ünnepe módozatait állapítsa meg és tegyen jelentést a közgyűlésnek.

A közbiztonsági bizottsági tagságról Husvéth István lemondván, helyébe Pekánovits András választotta meg.

A Pappházy Dóme-féle leánykiképzés alapítványból 12 szegénysorsu, jó erkölcsű leány kap kiképzési segélyt (körülbelül 41 frtot személyenként).

A zombori takarékpénztár a városi zenekola alap javára 100 frtot adott. A közgyűlés köszönettel veszi tudomásul.

A színházat a közgyűlés egyhangulag Polgár Károlynak szavazta meg a jövő irdényre, a kit a szingti bizottság is javaslatba hozott.

A kötetendő szerződés szövegének megállapításánál vita tárgyát képezte, hogy vajon föltétlenül kikötéssék-e a sajtónak a köteles tiszteletjegy. Dr. Molnár Gyula érvét mellette erősen, hangsúlyozván, hogy a sajtó csak így teljesítheti köteleését egészen tárgyilagosan a színházsal szemben, míg ha a szingizagtól tisztelt meg a szerkesztőségét a jeggyel, úgy az utóbbi le van kötelezve irányában. Dr. Grünér Samu a szingti bizottság álláspontjára helyezkedett, mely szerint a szerződésbe 3-ik személyeket érdeklő feltételek nem vehetők be. Minek rá róni teherké az igazgatóra azt? Ha saját érdekében jónak látja megadni a tiszteletjegyet, — a mi országzerte usus — tegye meg, de ne mondassa, hogy a város kötelezi őt erre is, de különben sem hiszi, hogy a sajtó valamikor is részrehajló lett volna és egyáltalán a tiszteletjegy kedvéért képes lenne befolyásolni magát stb. — A közgyűlés nem tartotta szükségesnek kikötöni ezt. Az igazgató kötelezte a szerződés 500 frt óvadékadására; az esetleges mulasztások esetén 50 frtig terjedhető bírsággal sújthatja őt a szingti bizottság és a bírság az óvadékból vonatik le.

Dr. Csibás Benő polgármester nagy elfoglaltsága miatt lemondott a szingti bizottság elnökségéről. Dr. Grünér biz. tag. nem szeretné ha megválna az ügybuzgó elnök a bizottságtól s ezért indítványozta, hogy a közgyűlés ne fogadja el a lemondást. Vegre azonban mégis elfogadtatt az. Egyben kimondta a közgyűlés, hogy a bizottság saját kebeléből válasszon elnököt.

A köztisztasági szabályrendelet.

Másnap, márc. 29-én d. e. 10 óraker folytatott a közgyűlés.

Tárgyalás alá került az alkotó köztisztasági szabályrendelet tervezete.

Az első két §-on könnyű szerrel átesett a törv. bizottság, de a 3-iknál megakadt. Arról volt szó, hogy hol szabad disznót hizlalni a város belterületén. Az eredeti tervezet szerint a belvárosban egyáltalában nem, az azt környező köruton és a szabályrendeletben felsorolt egynehány utcában 5 drb sertést szabad hizlalni és itt is oly föltétel mellett, ha a ház telke meghaladja a 720 [ ] métert. A gazd. és pü. bizottság javaslata szerint a belvárosban is s az említett utakon és utcákon is szabad lenne házankint 5 drb sertést hizlalni, ha a be nem épített, szabad telek (udvar kert) 400 négyződméter halad meg s a hizlaló a szomszéd telektől 10 méterre van.

Ez a § 1½ órán tartó vitát provokált. Fejér apát, biz. tag., indítványozza, hogy a 400 négyződméter távolság 200-ra és a szomszédos telektől tervezett 10 méteres távolság 2-re szállítottassék le. Dr. Vadas főorvos az eredeti javaslatot pártolja. — Radulovits — ismét szerb nyelven — a korlátlan engedélyt sürgeti. — Szakáll tudni kívánja előbb, hogy nem volna e lehetséges tökéletesebben keresztül vinni a fertőtlenítést és ahhoz képest megengedni a hizlalást. — Dr. Drakulits orsz. képviselő biz. tag., a város egész belterületén megengedőnek tartja 5 drb hizlalását. Zsuffa a külvárosokban 10 drbot is megengedhetőnek tart. Paul a főorvos indítványát pártolja. — Szavazásra kerülván a sor, a főorvos indítványa leszavaztatott; Fejér, Zsuffa és Szakáll az indítványtól ellállván, 28 szavazattal 18 ellenében dr. Drakulits indítványa fogadtatott el az áll. vál. javaslattal szemben.

Ez déli 12 óraker történt már s a közgyűlés délutánra halasztattott.

A köztisztasági szabályrendelet tervezetének többi szakaszai legnagyobbbrészt módosítások nélkül fogadtattak el. A címe különben megváltozott, lett belőle „Köztisztasági és közrendészeti szabályrendelet“.

A többi tárgyak.

A hirdetési díjakról alkotott szabályrendelet tervezetét egész terjedelmében elfogadta a közgyűlés.

A sörház bérlete jóváhagyott. Az eddigi bérlő bérelti újból, a 810 frt bérszegg helyett 1010 frtot fizet. Heinz Kálmán ellenőrnök 200 frt jutalom szavazattal meg, a miert a javadalmi pénztárnoki állás teendőit hosszabb időn át ellátta.

A városi munkások (drombók) fizetésemelés iránt petícionáltak. Három nyári hónapra havi 3—3 forinttal fölemeltetik a fizetségük.

A közép kereskedelmi iskola épülete föltüvizsgáltnván, a vállalkozónak még járó 3000 és egynehány frt kiutalványoztatik.

Az árvizkárosult Gerjen községnek 50 frt segélyt ad a város.

Zemplén vármegye átiratára fölterjesztés intéztetik a miniszterelnökhez, hogy a nyugdíjtörvény olykép módosítottassék, melyszerint a törvényhatósági szolgálatból állami szolgálatba lépő tisztviselőknak a törvényhatóságnál töltött idei is beszámítottassanak.

Frank Mihály meghagytik a Falcione Gyula-féle ösztöndíj élvezetében a szigorlati évre is.

Kimondott, hogy a városi házipénztárnok és ellenőr óvadéka az adópenztárból és az adópenztárnok és ellenőr óvadéka a házipénztárból kezeltessekn ezután.

Dr. Csibás Benő polgármester előterjeszti, hogy a belügyminiszter több községegyzói tanfolyamot szándékozik szervezni s már meg is jelölte a helyeket, ahol azok fölállítását tervezi, azonban az ország egy leg-nagyobb megyéjének székhelyét, Zombort, nem vette figyelembe a miniszter. A polgármester indítványára elhatározta a közgyűlés, hogy föliratot intéz a belügyminiszterhez oly kérelemmel, miszerint ily tanfolyamot Zomborban is állítson föl.

Kockaközvezés fog eszközölni az idén a Vadászokt sarkától a köruton egészen a Fratricsevi-telékig. Hogy ez ut mentén majd a kocsi u. n. „nyári utat“ ne csináljanak, port ne verjenek s így ne piszkítsák a közönséget, elhatározta a közgyűlés, hogy az ut mentén jobbról is balról is 63 cm.-el szélesebbre építteti a hasított köböl tervezett padkát (bankettet), mint az (33 cm.-re) tervezve van.

Fizetési előlegek adattak 3 tisztviselőnek és egynek 6 heti szabadság.

És végül meghirdettetett dr. Duchon János orvos-doktori oklevele.

A közgyűlés d. u. 5 óraker ért véget.

És végül meghirdettetett dr. Duchon János orvos-doktori oklevele.

A közgyűlés d. u. 5 óraker ért véget.

A közgyűlés d. u. 5 óraker ért véget.

A közgyűlés d. u. 5 óraker ért véget.

Az 1896-iki ezredéves orsz. kiállítás általános programja.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter az 1896-ban rendezendő ezredéves országos kiállítás rendezésére és szervezésére vonatkozólag szabályok, programok, rendelkezések s egyéb fontos tudnivalók közlése céljából egy „Az 1896-iki ezredéves országos kiállítás közleményei“ című időszakit lapot ad ki.

Mint hogy ezen lap egyeseknek meg nem küldetik, tartalma azonban annyira fontos és közérdeklő, hogy annak a legszélesebb körökben való ismertetése a kiállítás sikerére való tekintettel föltétlenül szükséges, Lukács Béla kereskedelemügyi miniszter felkérte a bazaar sajtót, tehát lapunkat is, hogy ezen kiállítási közlöny általános érdeklő közleményeit átvegyük s ekként terjesztésükhez és megismertetésükhez a magunk részéről is hozzájáruljunk.

Midőn a kereskedelemügyi m. kir. miniszter ezen felhívásának eleget tenni az ügy iránt tartozó kötelességünknek ismerjük s annak hazafias készséggel eleget teszünk, a nevezett lap a napokban megjelent számából közöljük a kiállítás általános programját, egyuttal ki-jelentve, hogy a részletes programra vonatkozó s hozzáuk bárhonnan intézett kérdésekre kívánt felvilágosítást mindenkor legnagyobb készséggel fogjuk az érdeklődőknek megadni.

Az általános program rendelkezései ezek:

Ö cs. apostoli királyi felsége legmagasabb védnök-sége alatt az 1892. II. és az 1893. III. t. c. értelmében Budapest országos, általános, nemzeti kiállítás tartatik, mely a városjéghen fog rendeztetni.

A kiállítás 1896. május hó 1-én nyitattik meg és 1896. október 15-éig tart.

A kiállítás ideje alatt időszakit kiállítások fognak tartatni, melyek tárgya, szervezése és ideje külön szabályzatok által állapittatik meg.

A kiállítás célja: Magyarország ezeréves fennállása alkalmából hazánk szellemi és közgazdasági állapotát és előhaladását, különös figyelemmel annak történelmi fejlődésére, feltüntetni.

A kiállítási tárgyak a következő főcsoportokba, illetve csoportokba osztattanak.

I. Főcsoport.

Történelmi kiállítás.

Magyarország kulturális fejlődésének főmozzanatai, nevezetesen a honfoglalástól, az azt követő századokban, történelmi korszakok szerint feltüntetve:

- a) a történelmi okmányokban;
- b) régi eszközökben, iparművekben és történelmi emlékekben;
- c) művészeti alkotásokban; és pedig különös tekintettel.

II. Főcsoport.

Jelenkori kiállítás.

I. csoport: Művészet. a) Képzőművészet, b) Előadó művészet. II. csoport: Köznevelődés, különös tekintettel az irodalom és a sajtó termékeire, valamint a tudományos és köznevelődési intézetek és egyletek működésére, Statisztika. III. csoport: Oktatásügy. IV. csoport: Egészségügy, Gyermeknevelés. V. csoport: Kereskedelem, pénz- és hitelügy. VI. csoport: Mezőgazdaság, gyümölcsészet, kertészet, borászat, méhészet, állattenyésztés, selyemtenyésztés, állati termékek, állategészségügy. VII. csoport: Erdészet, vadászat. VIII. csoport: Bányászat és kohászat. Vas- és fémipar. IX. csoport: Gépipar, Műszerek és tudományos eszközök. X. csoport: Közlekedés, hajózás, tengerészet. XI. csoport: Építési ipar. XII. csoport: Faipar, bútörpar, dekoratív ipar, teljes lakberendezések. XIII. csoport: Agyag és üvegipar. XIV. csoport: Bőripar, textilipar, ruházati ipar. XV. csoport: Papiripar, sokszorosító műiparágak. XVI. csoport: Arany-, ezüst- és diszmutárük, apró áruk. XVII. csoport: Hadügy. XVIII. csoport: Vegyészeti ipar. XIX. csoport: Elemi cikkek, mint ipartermékek. XX. csoport: Néprajzi kiállítás, házi ipar, mükedvelők kiállítás.

Az egyes csoportok részletes programja külön szabályzatban fog megállapittatni.

Az egyes csoportok érdekeinek képviseletére, valamint a szervezés és rendezés körüli közreműködésre csoport-bizottságok szerveztettek.

A sajtó képviseletére, valamint a kiállítás ügyének a sajtóval való minél szorosabb kapcsolatba hozatalára, a sajtó-bizottság szerveztetik.

Az ezredéves kiállítás érdekeinek kertletenként leendő előmozdítására, az érdekeltek tájékoztatására, a központi intézkedések végrehajtására és általában a kiállítás körüli közreműködésre 1 fő- és székvárosi, 17 kertleteti és határozatlan számu helyi bizottságok szerveztettek.

A fő- és székváros kiállítási bizottságának működési köre a fő- és székvárosra terjedjek ki.

A kertleteti bizottságok felállittanak: 1. Aradon,

2. Besztercebányán, 3. Brassóban, 4. Budapestben, a budapesti kereskedelmi és iparkamara kertletületére, 5. Debrecenben, 6. Fiumében, 7. Győrött, 8. Kassán, 9. Kolozsvárott, 10. Marosvásárhelyen, 11. Miskolcon, 12. Nagyváradon, 13. Pécsen, 14. Pozsonyban, 15. Sopronban, 16. Szegeden, 17. Temesvárt.

A kertleteti bizottságok batásköre kiterjed az illető kereskedelmi és iparkamara egész kertletére.

Helyi bizottságok iparilag jelentékenyebb helyeken szerveztetők különös tekintettel az iparertlettekre. Hatáskörüik csak az ipar csoportokra terjed ki.

A bejelentések szabályai 1894. évi december 31-ig a helyi bizottságoknál eszközölték. Később beérkező bejelentésekért a körülmények megfogadtatnak el.

A térdjak négyződméterekben: 1. alapterület szabadon 3 frt; 2. alapterület a fal melletti 3 forint.

Az 1. és 2. pontok alatt 3 méternél nagyobb nem lehet a terület terjedésének.

B) Alapterület a szabadon 3 forint; a történelmi főcsoportban csoportban kiállított tárgyak, a melyek a kiállítás díszítésére, céljára igénybe vétetnek, terjedésük fél négyződméter a szabadon 3 forint; a kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint.

A kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint; a kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint.

A kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint; a kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint.

Nagy terjedelmű és kevesebb számú tárgyaknál az országos bizottság a tárgyakat a kiállítás díszítésére, céljára igénybe vétetnek, terjedésük fél négyződméter a szabadon 3 forint; a kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint.

A kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint; a kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint.

A kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint; a kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint.

A kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint; a kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint.

A kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint; a kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint.

A kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint; a kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint.

A kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint; a kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint.

A kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint; a kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint.

A kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint; a kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint.

A kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint; a kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint.

A kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint; a kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint.

A kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint; a kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint.

A kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint; a kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint.

A kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint; a kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint.

A kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint; a kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint.

A kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint; a kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint.

A kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint; a kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint.

A kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint; a kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint.

A kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint; a kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint.

A kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint; a kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint.

A kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint; a kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint.

A kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint; a kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint.

A kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint; a kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint.

A kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint; a kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint.

A kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint; a kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint.

A kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint; a kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint.

A kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint; a kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint.

A kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint; a kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint.

A kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint; a kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint.

A kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint; a kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint.

A kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint; a kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint.

A kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint; a kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint.

A kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint; a kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint.

A kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint; a kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint.

A kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint; a kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint.

A kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint; a kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint.

A kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint; a kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint.

A kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint; a kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint.

A kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint; a kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint.

A kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint; a kiállítás költségei fél négyződméter a szabadon 3 forint.

A bejelentések szabályszerű bejelentési iverken 1894. évi december 31-ig az országos, kerületi vagy helyi bizottságoknál eszközölkendők.

Később beérkező bejelentések csak különös figyelfogadtnak el.

A térdijak négyzögméterenkint A) a fedet csarnokban: 1. alapterület szabadon álló tárgyak részére 8 frt; 2. alapterület a fal mellett 6 frt; 3. a falterület 3 forint.

Az 1. és 2. pontok alatt említett terület magassága 3 méternél nagyobb nem lehet, különben aránylag nagyobb térdij fizetendő.

B) Alapterület a szabadban 2 frt. A történelmi főcsoporthban, valamint a művészeti csoportban kiállított tárgyak, végre mindazon tárgyak, amelyek a kiállítás díszítésére szolgálnak és a kiállítás céljára igénybe vétetnek, térdijmentesek.

A fizetendő térdij minimuma a fedett csarnokban fél négyzögméter a szabadban 2 négyzögméter.

A kiállítás költségén felállítandó külön pavilonok térdijmentesek.

Nagy terjedelmű és kevés értékkel bíró tárgyaknál az országos bizottság a térdiját egészen is elengedheti szegényebb sorsú kiállítók oly tárgyai után, melyek különös haladást mutatnak vagy a kiállítás érdekességét emelni alkalmasak.

A térdijnak 50%-a a bejelentés elfogadását igazoló bejelentési iv visszaküldése és a kiállító által történt átvétele alkalmával azonnal fizetendő, ellenkező esetben a kiállítási igazgatóság a tér felett másképp rendelkezhetik. A térdijnak hátralevő része 1896. május 1-ig fizetendő.

Időleges kiállításoknál a térdijkötelezettség és a térdij nagysága külön szabályzat által fog megállapítani.

A kiállítási tárgyak számára szükséges asztalok, állványok, szekrények stb. átengedésének feltételei, valamint a kiállítási tárgyak szállítása, beküldése, felállítása, őrzése, tisztogatási és biztosítása iránt külön szabályok adatkak ki.

A kiállított jeles tárgyak a külön kibocsátandó jury-szabályzat értelmében kinttintetésben részesülnek.

A kinttintetések a következők: 1. Nagy díszoklevelek. 2. Nagy bronzérmek. Az éremmel az érdemet bővebben felsoroló oklevelek fognak kiadatni. 3. A közreműködők érme. 4. Az ipari segédkezélmények számára elismerő oklevelek.

A kiállítók a kiállításon megbízott által is képviselhetik magukat; vagy képviselésüket a kiállítási tárgyak kezelésével és elárúsításával, továbbá a megrendelések végrehajtásával megbízott kereskedelmi muzeumra ruháztatják.

A kiállítási területen kézi eladás csak külön engedély alapján eszközölhető.

A részletes intézkedések külön szabályzat tárgyát képezendik.

Telefon Zomborban.

Mai egyik cikkünk bővebben méltatja az állami telefon hálózatnak Zomborban tervezett fölállítását.

Az erre vonatkozó s a keresk. minisztérium által megállapított föltételek a következők:

Előfizetési feltételek.

1. Előfizetőkül elfogadtnak: egyes személyek, intézetek, valamint egy és ugyanazon háznak e célból egyesült és az előfizetés bejelentésekor megnevezett lakói együttesen.

2. Az előfizető köteles az előfizetési díjat egy évig fizetni, akkor is, ha állomását előbb megszüntetné. A kilépést az év eltelté előtt legalább 3 hónappal kell írásban bejelenteni.

Ezen bejelentés elmulasztása esetében a kötelezettség mindenkor egy további évig tart.

3. Az előfizetési díj a város egész belterületén havi öt (5) forintban van megállapítva.

Az állami, törvényhatósági, városi vagy községi hatóságok, valamint a jótékonycélu és közintézetek évi 30 frtot fizetnek.

Egyletek, társaskörök, vendéglők, kávéházak és egyéb nyilvános jellegű helyiségekkel rendelkező előfizetők pedig havi 7 frt 50 krt fizetnek.

A használati díj a távbeszélőnek üzembe helyezése napjától számítatik és havonként, ha pedig az előfizető ugy kívánna több óra, de legfeljebb félévre, mindig előre fizetendő. Az első részlet az üzembe helyezés napjától a hó végéig terjedő napokra és a következő egész óra együttesen szedetik be.

4. Az esedékes előfizetési díjakat hivatalos nyugtára a levélhordó szedi be. Ha az előfizetési díj az esedékesség után 15 nap alatt nem fizetett meg, a posta- és táviratbiztosítók az állomást a használatból kizárja és a köteles még hátralevő összes díjakat, végrehajtás útján egyszerre hajtja be.

5. Az előfizetőnek joga van arra, hogy a szolgálat tartama alatt bármikor, bármely más előfizetővel beszéljen; de mások üzenetét írszerű továbbküldés végett átvenni nem szabad.

6. A belterületi előfizető állomásának a fennálló hálózatba való bekapcsolását és az állomás berendezését valamint annak jókarban tartását az állam saját költségén eszközli.

Ha azonban az előfizető más épületbe költözik, vagy pedig a berendezett állomását más helyiségbe vagy helyre kívánna áttétni, a felmerülő költségeket — kivéve a vezetéken esetleg szükséges munkálatok költségét — az előfizető viseli.

7. A távbeszélő minden tartozékával együtt az állam tulajdonát képezi.

8. Az előfizető az állam tulajdonát képező készleteken és vonalakon különbeni kártérítés kötelezettsége mellett semmi változtatást vagy módosítást nem tehet.

9. Kellő felügyelet hiánya, figyelmen kívül hagyása vagy szándékos rongálás következtében történt károkkért az előfizető felelős s a helyreállítás költségeit viselni, esetleg a teljesen használhatatlanná vált tárgyak értékét megtéríteni tartoznak.

10. Az állam az állomások berendezésénél előforduló késedelemért vagy a közlekedésnek zavarok következtében történő félbeszakításáért nem felelős; 15 napnál tovább tartó zavarok esetére azonban, ha az előfizető beigazolhatólag ez okból nem használhatta volna távbeszélőjét, az előfizetési díj a 15 napon felül eső időre visszatérítetik.

Gépkészítés.

11. Ha az előfizető nem beszél, a nála elhelyezett távbeszélő gép hallgató kagylói az e célra rendelt helyen függenek.

Feltétlenül szükséges, hogy az egyik hallgató a gépszekrényből kinyúló mozgó kampóra legyen akasztva; mert különben az előfizető sem maga nem hívhat, sem a hozzá intézett felhívást nem hallhatja.

12. Felhívás. Ha az előfizető más előfizetővel kíván beszélgetni, mindenképp a központi hivatalt hívja fel. A felhívás a távbeszélő gépek nyugvó helyzetében meghagyása mellett a gépszekrényen levő forgatónak megforgatásával történik, miközben a gépen alkalmazott csemettyű is cseng.

A központi hivatal a felhívásra csemettyűvel felel. E felelet vétele után a felhívó előfizető mind a két hallgató-kagylót füleihez illeszti s a beszélő tölcserbe „Halló“ szót mond. Midőn a központi hivatal „Halló központ“ szavakkal felel, az előfizető kívánságát az általa kívánt félnek az előfizetők névjegyzékébe bejegyzett sorszáma közlése mellett jelzi: p. o. „kérem a 46. számot.“

Ezután a hallgatókat füleihez tartva várja a választ. Ha a központi hivatal azt feleli, hogy a kívánt előfizető mással beszél, akkor a hívó a hallgatókat beakasztja, 5 percig vár és ennek elteltése után intéz újabb felhívást a központi hivatalhoz.

Ha a központi hivatal ily értesítést nem ad, a hívó fél a fülhöz illesztett hallgatóval várja a hívott szóbeli felhívását.

Ha a központ felhívása folytán, a hívott fél sorszáma vagy nevét közli, a felhívó címének előrebocsátása után beszélgetését megkezdi.

13. Felelet felhívásra. Ha az előfizető a nála elhelyezett távbeszélő gépen levő csemettyű csemettyűvel felel, a csemettyű végzetével a forgató megforgatásával felel. Ezután a hallgatókat füleihez illeszti s „Halló itt N. N.“ szavak mondásával jelzi, hogy a készüléknel van.

Ha a hívott a központ felhívásától számított 1 perc alatt nem jelentkezik, a központ a hívót ezen körülményről értesíti „... sz. nem jelentkezik.“

14. Beszélgetés. A beszélgetésnél általában ajánlatos a társalgás megszokott hangját használni, mert a hang megerősítése, főleg a kiabálás a beszéd megértését nem segíti elő, sőt ellenkezőleg egyrészt mellékzörejt idézhet elő, másrészt a hang rendes színezetét annyira módosíthatja, hogy a hallgató félben könnyen kétely támadhat a beszélő félnek személyazonossága iránt.

Szükséges, hogy a felek egymást a beszélgetés befejeztéről „vége“ szóval értesítsék.

15. Lecsengetés. A felek beszélgetésük befejezése után a hallgatókat rendes helyzetükre függeszték s azután a központi hivatalnak csemettyűvel jelt adjanak. A beszélgetés tartama alatt csemettyűt nem szabad, mert a csemettyűre a központi hivatal az összekapcsolást megszakítja.

Ha pedig a lecsengetés elmarad, a központi hivatal az összeköttetést nem oldja fel, s az összekapcsolt felek egyike sem lesz más által meghívható.

A lecsengetés akkor sem maradhat el, ha a beszélgetést folytatott felek valamelyike mindjárt a beszélgetésnek bevégezése után más előfizetővel kívánna beszélgetni. Ily esetben azonban félreértések kiküldése végett a központi hivatal a lecsengetés után legfeljebb csak félperc múlva hívható.

Egyáltalán a csemettyűt csak a hivattal szemben lehet használni, nem pedig a beszélgető felek közt.

Távirat közvetítés.

16. Mindenik előfizető táviratait a központi távbeszélő hivatalhoz távbeszélőn bemenődjátja, illetve a címére érkező táviratokat a központi távbeszélő hivataltól távbeszélőn átveheti.

17. Az előfizető a távirat közvetítés igénybe vételére irányuló szándékát az illetékes posta- és táviratigazgatóságnak írásos nyilatkozatban jelenti be.

A nyilatkozatban határozottnan meg kell jelölni. 1. ször az igénybevétel kiterjedését, tudniillik: hogy az előfizető a távirat közvetítést csak feladandó vagy csak a címére érkező táviratokra vagy mind a két nemére akarja e igénybe venni.

2. ször azt, hogy az előfizetővel a címére beérkező összes táviratok különbség nélkül, vagy csak azok közöltessenek távbeszélő útján, melyeknek címében a név után „telefon“ megjelölés foglaltatik. Ez utóbbi esetben a félnek feladata gondoskodni arról, hogy a távirat feladója a „telefon“ szót a távirat címébe felvegye.

A posta- és táviratigazgatóság az illető előfizető várható távirat forgalmához képest állapítja meg azon biztosíték összegét, melyet az előfizető letenni köteles, mely ha az eredeti összeg $\frac{2}{3}$ -ra lepadt. 3 nap alatt kiegészítendő. Ha a hitelezett díjak által 3 nap alatt a hátramaradt $\frac{1}{3}$ is ki lesz merítve és a biztosíték még sem egészített ki, a táviratok hitelre felvétele megszünik.

18. Díjak és azok beszedése. Az előfizető a táviratnak távbeszélő útján közvetítéséért a feladott távirat rendes távirat díján s a leírására használt szelvényes feladási lap árán (5 kr) felül, minden egyes feladott vagy eladott távirat után, tekintet nélkül a szavak számára és a kezelés időszakára, 5 kr közvetítési díjat fizet.

A távirat-díjak, úrlap díjak és közvetítési díjak, az utólagos leszámlálás mellett feladott táviratokra nézve szabályozott eljárás szerint szedtetnek be.

19. Távirat feladás. Táviratnak bemenődjásánál az előfizető a központi hivatalt felhívja (l. 12. pont) s a központi hivatalnak „Halló központ“ szavakkal adott feleletére, szándékát „Távirat feladás“ szóval jelzi; azután vár, míg a központi hivatal közli, hogy a közlemények leírására előkészítetlet megteette; p. o. „kérem a táviratot“.

Ezen közlésre az előfizető, táviratának címét, szövegét és aláírását, úgy miként az a távirat lapra leírandó közli.

A közlésnél a cím befejezése „cim vége, szöveg“ szókkal, a szövegnek befejezése „szöveg vége, aláírás“ szókkal, vagy ha aláírás nem alkalmaztatik „szöveg vége, aláírás nincs“ szókkal s a használt aláírás után a távirat bejezése „vége“ szóval jeleztetik.

A közlésnél ügyelni kell az előfizetőnek, hogy az egyes szavak leírására a központi hivatalnak ideje ma-radjon, hogy a szövegben számjegyekkel irandó számok

előtt „számjegyekkel“ szót mondjon, hogy az alkalmazandó írásjeleket (.,;!) szóval megmondja; zárjel vagy idézőjel közé veendő szavaknál e körülményt a megfelelő szó előtt „zárjel kezdete“ illetve „idézőjel kezdete“, s az utolsó szó után „zárjel vége“ illetve „idézőjel vége“ szavakkal — az aláhuzást pedig az aláhuzandó első szó előtt „aláhuzás kezdete“ s az utolsó szó után „aláhuzás vége“ szavakkal jelezze.

Midőn a közlés befejezése után a központi hivatal a táviratot úgy, miként azt a bemenődjásra leírta, ismétli, a feladó fél az esetleg hiányosan vagy tévesen felvett szavakat helyreigazítja, miután a hibák kiigazítottak, azt, illetve ha hiba nem fordult elő, a távirat helyes felvételét „rendben van“ szókkal tudatja és ha további táviratot akar feladni, közlését „újabb távirat“ szók előrebocsátásával folytatja, az ellenkező esetet „vége“ szóval jelzi.

20. Távirat leadás. Beérkezett táviratnak közlésénél a központi hivatal a 19. pontban közölt szabályoknak megfelelően jár el. A címzett előfizető a táviratnak leirt szövegét a távbeszélő gép előtt állva hangosan felolvassa s a netán becsusztott hibákat a központi hivatal javításához képest kiigazítja.

A távbeszélő útján a címzettel közölt távirat felvételi lapja a címzettnek posta útján portmentesen kézbesítetik. Ha a címzett a távbeszélőn $\frac{1}{4}$ óra leforgása alatt fel nem hívható a távirat küldőnc által lesz kézbesítve.

Vegyes határozatok.

21. Az állami alkalmazottak kötelesek a távbeszélőn folytatott beszélgetés tárgyát, amennyiben az tudomásukra jut titokban tartani.

22. Az állam a távbeszélőn váltott beszélgetést illetőleg semmiféle felelősséget nem vállal.

23. A kereskedelemügyi m. kir. miniszter fentartja magának a jogot, hogy a távbeszélő használatát állami vagy közérdekből megszüntethesse a nélkül, hogy ezért bárki kártalanítási igényt támaszthatna.

Azonban a használat megszüntetésének tartama alatt az előfizetők előfizetési díjakat nem fizetnek, illetve az előre befizetett előfizetési díjak arányos része nekik visszatérítetik, vagy ha a berendezés a közforgalomnak újból át adatik, az javukra beszámíttatik.

24. Az előfizetők névsora a sorszámozás előnyomása mellett negyedévenként kinyomatik s az előfizetőknek portmentesen meg lesz küldve.

Az időközben beálló változásokról az előfizetők alkalmas módon értesítetnek.

Naptár. Március.

Havi és heti nap	Katolikus naptár	Protestáns naptár	Görög-orosz naptár
31 Pént.	Nagypéntek	Nagypéntek	19 Kriszánt D.
1 Szom.	Nagyszombat	Hugó	20 Szabb. vtk.
2 Vas.	A Husv. vas.	A Husv. vas.	21 C. Nb. 6. v.
3 Hétfő	Husv. hétfő	Husv. hétfő	22 Vazul vt.
4 Kedd	Izidor pk.	Izidor	23 Nikon
5 Szer.	Ferr. Vince	Diodor	24 Zakariás
6 Csüt.	Coelest. p.	Coelestin	25 Gy. o. B. A.
7 Pént.	Epiph. p.	Epiphán.	26 Nagypéntek

Felelős szerkesztő:

Dr. BALOGHY ERNŐ,

köz- és váltó-ügyvéd.

Laptulajdonos és kiadó

BITTERMANN NÁNDOR.

HIRDETÉSEK.

1933. szám 1893.

Pályázati hirdetmény.

Topolya község rendőrségi létszámában lekötés folytán üresedésbe jött egy, évi 350 frttal díjazott lovas és két, évi 250 frttal díjazott gyalogrendőri állásra ezen pályázat nyitattik.

Pályázni óhajtok felhívtnak, hogy azon körülményt, mikép 24. életévüket betöltötték, magyar állampolgárok, a magyar nyelvet szó- és írásban jól bírják s kifogástalan erkölcsi magaviseletűek s hadkötelezettségüknek eleget tettek, a községi elöljáróságnál **f. évi ápril hó 15-ig** benyújtandó és sajátkezűleg irt kérvényükhöz csatolt bitelt érdemlő okmányokkal igazolják.

Kiszolgált altiszteknek előny biztosítatik.

Topolyán, 1893. évi március 27-én.

Radimetzky Ferenc,
jegyző.

Palásti János,
bíró.

Hirdetés.

Van szerencsénk a f. c. kereskedelmi körök tudomására adni, hogy

az osztrák-magyar bank
mellékhely ügynökségét
folyó évi ápril hó 1-től átvettük.

Az osztrák-magyar bank által le-számítolendő váltók nálunk minden délelőtt 9-10 óráig benyújtandók.

A zombori kereskedelmi és iparbank

IGAZGATÓSÁGA.

A „PESTI NAPLÓ“

naponként kétszer megjelenő politikai napilap. A PESTI NAPLÓ a világon a legolvasottabb és Magyarországon a legértelmesebb napilap, megjelenik minden reggel legalább 16-24 oldal és délután 4-8 oldalnyi terjedelemben, fővágya és lapjai egymásba ragasztva.

A Pesti Napló főszerkesztője és kiadótulajdonosa: Felelős szerkesztője:
ifj. **Ábrányi Kornél,** **Barna Izidor.**
országgyűlési képviselő.

A Pesti Napló szerkesztősége maga köré gyűjtötte az ország legjelesebb újságíróit. A Pesti Napló bel- és külföldi tudósításai, hírei és táviratai frissek, eredetiek és a legmegbízhatóbb forrásokból erednek. Ipari, kereskedelmi és mezőgazdasági rovatát kitűnő szakírók szerkesztik. Bel- és külföldi tőzsde rovatát mindig legpontosabbak és legmegbízhatóbbak. A Pesti Napló nagy gondot fordít szépirodalmi rovatára, hol mindig a legkiválóbb írók neveivel találkozhat az olvasó. Regényei és tárcái élénkek és érdekes olvasmányt nyújtanak. A Pesti Napló minden vasárnap a **A gyermekszobának** című rovatában Móra bácsi kedvelt meséit közli a gyermekek részére.

A PESTI NAPLÓ még március havában új és rendkívül érdekes regény közlését kezdi meg, melynek addig megjelenő részeit az április elsején belépő előfizetőknek megküldi utólag a kiadóhivatal.

A Pesti Napló húsvétra rendkívül érdekes, díszes kiállítású és eszinosan illusztrált könyvvel lepi meg előfizetőit.

A Pesti Napló húsvéti ajándékára csak az tarthat igényt, aki a reggeli lapnak előfizetője.

Ezt a könyvet azok is megkapják, akik április elsején lépnek az előfizetők sorába.

Előfizetési feltételek:

A Pesti Napló reggeli kiadásának, mely az előző napon beérkezett összes híreket magában foglalja, tehát a teljes Pesti Napló-nak előfizetési ára Budapesten és a vidéken korán és pontosan házhöz juttatva,

az esti lap küldése nélkül:

Egész évre . . . 14 frt — kr. Negyed évre . . . 3 frt 50 kr.
Fél évre . . . 7 frt — kr. Egy hónapra . . . 1 frt 20 kr.

Esti és reggeli lap együtt egyszerre küldve a vidékre:

Egész évre . . . 18 frt — kr. Negyed évre . . . 4 frt 50 kr.
Fél évre . . . 9 frt — kr. Egy hónapra . . . 1 frt 60 kr.

Naponként kétszer, reggeli és esti kiadás külön-külön házhöz vagy postán küldve:

BUDAPESTEN:

Egész évre . . . 18 frt — kr. Negyed évre . . . 4 frt 50 kr.
Fél évre . . . 9 frt — kr. Egy hónapra . . . 1 frt 60 kr.

VIDÉKEN:

Egész évre . . . 20 frt — kr. Negyed évre . . . 5 frt — kr.
Fél évre . . . 10 frt — kr. Egy hónapra . . . 1 frt 70 kr.

A PESTI NAPLÓ esti lapjára külön is elfogad előfizetéseket, úgy, hogy ha valaki más újságot járát és a megszokott újságtól megválni nem akar, az előfizetést a Pesti Napló esti lapjára vidéken negyedévenként 2 frt 30 krral, Budapesten 2 frttal.

A Pesti Napló kiadóhivatala,
Budapest, Ferenciek-tere, Bazárépület.

Ifj. HUSVÉTH ISTVÁN

műfestődéje és kémiai tisztító-intézet.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, miszerint festődémet a szükséges gépekkel felszereltem és

kémiai tisztító-intézetet

rendeztem be. — Ezáltal lehetővé válik teljes öltözékeket egész alakban, bármilyen szövettől, selyem-, bársony- vagy csipke-díszítéssel; továbbá: férfi-öltönyöket, polgári és katonai díszöltönyöket, arany- vagy ezüst-díszítéssel, függönyöket, csipkéket, egyházi ruhákat kémiai módon megtisztítani, anélkül, hogy annak alakjára és színére a legcsekélyebb káros hatással lenne és ismét mint újonnan tisztán tűnnek elő. Festésre elvállalok mindennemű szöveteiket, egyes ruhaféléket — egészben is, — függönyöket, szallagokat, harisnyákat stb. lehető minden színre.

Kivánatra a kelmék izléses színnyomatással bemintáztatnak.

Kékfestés és nyomatás, kelme- és fonál-festés, mángolás, appretur és dekatur.

Vidéki megbízások pontosan teljesíttetnek.

1705. sz.
kig. 1893.

PÁLYÁZAT.

Kupuzsina községben rendszeresített s évi 360 frt készpénz fizetéssel javadalmazott irnoki állásra pályázat nyitattik.

Pályázók felhívattak, hogy szabályszerűen okmányolt kérvényüket f. évi április hó 25-ig bezárólag ezen szolgabírósnál nyújtsák be.

A megválasztandó a végrehajtói teendőik elvégzésére is kötelek.

Kelt Apatinban, 1893. évi március 26.

RIBICZEY BÉLA,
főszolgabíró.

3-1

Eladó szőlővessző.

Olasz rizlingi

egy éves gyökeres vessző 100 drbonként 2 frtért.

Nemes kadarka

sima vessző 1000 drbonként 4 frtért kapható:

Pacher Béla,

jegyzőnél

VASKUTON.

2-1

Zombor, Bittermann Nándor könyv- és könyvnyomdájából.

2337. számu.
kig. 1893.

Árlejtési hirdetmény.

Az apatini járáshoz tartozó azon községek jégvermeinek felépítéséhez, melyek az ezen szolgabírósnál az 1876. évi XIV. t. c. 154. §. a) pontjában gyökerező intézkedési jogánál fogva 1892. évi október hó 31-én 8378. szám alatt kiadott jogerős rendelkezésnek eddigelé eleget nem tettek — vállalkozó kerestetik, amely célból 1893. évi április hó 9-ik napján délután 3 órakor az alulirt szolgabírósnál hivatalos helyiségében nyilvános árlejtés fog tartatni.

Vállalkozók az egységár 10%-át bánatpénzül letenni kötelesek.

Az építési terv és a részletes feltételek az alulirt szolgabírósnál a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetők.

Kelt Apatinban, 1893. évi március 26-án.

Ribiczey,
főszolgabíró.

2-1

Heindhofer Róbert Zomborban.

Keill Alejos-féle

Padlózat-fényezés

(Glasur) Bécsből legkiválóbb mázolszer puha padló számára, 1 nagy palack ára 1 frt 35 kr., 1 kis palack ára 68 kr.

Viaszk-kenőcs

legjobb és legegyszerűbb beeresztő-szer kemény padló számára, 1 köcsög ára 68 kr.

Mindenkor kapható:

Heindhofer Róbertnél Zomborban.

5792. sz.
tkvi 1893.

Hirdetmény.

A zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság 1893. évi március hó 26-án 5792. sz. a. kelt végzésével kiküldött bizottság ezennel közhírré teszi, hogy Szóna községre vonatkozólag az 1886. XXIX. 1889. XXXVIII. és az 1891. XVI. t. c. cikkek értelmében szerkesztendő telekkönyvi betétek készítésének munkálata folyamatba tértetvén, a helyszíni eljárás a nevezett községben 1893. évi április hó 17-én fog kezdődni.

Ennélfogva felszólítanak:

1) mindazok, akik a telekjegyzőkönyvekben előforduló bejegyzésekre nézve okadatolt előterjesztést kívánnak tenni, hogy a bizottság előtt a kitűzött határonap megkezdendő eljárás alatt jelenjenek meg és előterjesztéseiket igazoló okirataikat mutassák fel;

2) mindazok, akik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, hogy a tulajdonjog telekkönyvi bekebelezését, a kitűzött határidőig, a telekkönyvi hatósághoz intézett szabályszerű beadvány útján kieszaköljék, vagy a telekkönyvi bekebelezésre alkalmas okiratok alapján a telekkönyvi bejegyzés iránti kérelmeik előterjesztése végett a bizottság előtt jelenjenek meg, ha pedig telekkönyvi bekebelezésre alkalmas okirataik nincsenek, az átírásra az 1886. XXIX. t. c. 15-18. § ai és az 1889. XXXVIII. t. c. 5, 6, 7. és 9. § ai értelmében szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak és azokkal igényeiket a kiküldött bizottság előtt igazolják, avagy oda hassanak, hogy az átíráshoz telekkönyvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a bizottság előtt szóval elismerje és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyét nyilvánítsa, mert különben jogaikat ez uton nem érvényesíthetik és a bélyeg- és illeték-elengedési kedvezménytől is elesnek; és

3. azok, akiknek javára tényleg már megszünt követelésre vonatkozó zálogjog, vagy megszünt egyéb jog van nyilvánkönyvileg bejegyezve, ugyancsak az ily bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlesztését kérelmezzék, illetve, hogy törlesztési engedély nyilvánítsa végett a kiküldött bizottság előtt jelenjenek meg, mert ellenesetben a bélyegmentesség kedvezményétől elesnek.

Kelt Zomborban, 1893. évi március hó 28-án.

A betétszerkesztő bizottság:

Rapp Fülöp, **Dr. Kemény Andor,**
betétszerkesztő. 3-1 kir. albiró.

XVI. évfolya

ELŐFIZETÉS:
Egész évre . . . 6 ft.
Fél évre . . . 3 ft.
Negyed évre 1 ft. 50 kr.
A lap szellemi részét illető küldemények szerkesztőnek, anyagát a lap tulajdonosnak küldendők.

Egyes szám ára 10 kr.

Előfizetési

„BÁCSKA“

XVI. évfolya

Előfizetési

Helyben házhöz hordó postán küld

Egész évre

Fél évre

Negyed évre

Neptanítók

Egész évre

Fél évre

Negyed évre

Előfizetési pénzek Bit
könyv- és könyvnyomdájába

A zombori tele

Lapunk egyik mult sz tünk arról, hogy a kereske értesítette a városi hatóság volna még a folyó évben Z (telefon) hálózatot létesiten gánbérítő két évi előfizetési jelentkeznek. Magánbérítőkre szetszerűleg azon egyesület melyeknek közhatósági jelle

A közhatóságoknak esetén — a vállalkozáshoz csak azért is önként érte eszme a kormány iniciatívájából következik, hogy a hálózatban való részvételre

Városunk polgármeste hó 4-ére egy értekezletet bővebb megbeszélése céljából szép számmal jöttek össze és a privat érdeklődők. Örök értekezlet eredményét, mely zat létesítése a legnagyobb biztosítva van.

Egynehány megjegyzé

A „BÁCSKA“

A vártor

Várásdólm szőlő

Rég mult idők kőp

Elmerengők rajta

Álom volt csak, r

A kis falu völgy

Fénylő kereszt f

Apa ház kert mély

Álom volt csak, r

Virágok közt jár

Pillangókat j

Anyakövek megp

Álom volt csak, r

Megkondul az

S imára int es

Anyám életem

Álom volt csak, r

Jött a cihar és

A tölgyet a hegy

Leveleit szíj

Álom volt csak, r